

**ŠTUDIJSKA POROČILA ERASMUS
ŠTUDENTOV
MEDICINSKE FAKULTETE UNIVERZE V
LJUBLJANI**

za študijsko leto 2010/2011

Predgovor

Tudi študijsko leto 2010/2011 je bilo na področju mednarodnega sodelovanja in izvajanju programa Erasmus za Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani zelo živahno. Program Erasmus je nadaljeval svojo uspešno pot iz prejšnjih let, na kar kaže veliko zanimanje naših študentov za študij in prakso v tujini in vedno večje zanimanje tujih študentov za študij na naši fakulteti. Kot vedno je takšen uspeh programa možen le ob medsebojnem tesnem sodelovanju vodstva fakultete, predstojnikov kateder in inštitutov in vseh Erasmus študentov, ki so zastopali več kot uspešno našo fakulteto na partnerskih univerzah tudi v letu 2010/2011.

V pričujoči zbirki poročil naših študentov o izkušnji z Erasmus študijem in prakso se odsevajo tako pozitivne kot negativne izkušnje, kar se vsekakor dobro za organizacijo mednarodnega sodelovanja v bodoče. Študijske in osebne izkušnje študentov so dragocene tako za bodoče Erasmus študente kot za akademsko osebje, saj ravno te omogočajo, da bo izvajanje programa Erasmus v bodoče čim bolj uspešno.

Tomaž Marš in Jerneja Čelofiga

KAZALO

Blaž Švagan, Univerza v Málagi, Španija.....	4
Mirela Begić, Univerza v Málagi, Španija.....	5
Petra Strašek, Universidad de Salamanca, Španija	6
Špela Klemen, Universidad de Salamanca, Španija.....	9
Ivona Kruljac, Universidad Autónoma de Madrid, Španija.....	14
Tanja Vidmar, Univerza v Lillu, Francija.....	17
Nataša Šiškin, Univerza v Strasbourgu, Francija	18
Tanisa Brandner, Univerza v Strasbourgu, Francija.....	22
Mia Volovec, Medicinski fakulteti Univerze v Strasbourgu, Francija.....	24
Svetlana Ponorac, Univerza Claude Bernard v Lyonu, Francija.....	27
Barbara Jelerčič, Univerza v Firencah, Italija.....	30
Nejc Planinc, Medicinska univerza na Dunaju, Avstrija	32
Mojca Bizjak, Medizinische Universitat Graz, Avstrija	36
Miha Kisilak, Univeristätsklinik für Unfallchirurgie, LKH Graz, Avstrija	37
Špela Nastran, University of Oulu, Finska	40
Lucija Bukovec, Charité Universitätsmedizin Berlin, Nemčija.....	43
Petra Merčun, Univerza v Nottinghamu, Velika Britanija.....	45
Daša Gluvajić, Imperial College London, Velika Britanija	46
Jelka Kramarič, Univerza v Lizboni, Portugalska	48
Ana Dovč, Univerza v Gentu, Belgija	50
Andrej Pangerc, Prva Medicinska fakulteta Karlove univerze v Pragi, Češka	53

Blaž Švagan, Univerza v Málaga, Španija

V Málaga sem prispel 30. januarja 2011, kjer sem se lahko takoj vselil v naprej obljubljeni stanovanje, v katerem živijo tudi študenti medicine. Z njihovo pomočjo sem poiskal dodeljenega koordinatorja, Francisca Sendro, da bi se pogovorila o Learning Agreement-u. Moram povedati, da sem po prvem obisku pri Sendri bil zelo razočaran, saj mi je zatrdil, da ne morem opravljati drugih predmetov kot nevrologije, radiologije in anesteziologije. Razlog temu je: prvič, za Erasmus študente, ki prihajajo v drugem semestru ni več prostora v skupinah za vaje, drugič, predmeta, ki že poteka od začetka šolskega leta, ni mogoče opravljati in tretjič, vaj iz predmeta, ki se je zaključil prejšnji semester, ni mogoče opravljati. Nato sem govoril še z glavnim koordinatorjem, Jose A. Aguirre-jem, ki mi je povedal enako. Zato sem se odločil, da bom stvar vzel v svoje roke. S pomočjo zelo prijazne cimre sem se odpravil po katedrah in po pogovoru s profesorji, sem dosegel sledeče.

Dovolili so mi opravljati vaje iz dermatologije in vpisal sem se lahko na kirurgijo. Ker v 4. letniku v Ljubljani ne rabimo opravljati vaj iz interne medicine, sem obiskoval samo predavanja, ki so po mojem mnenju potekala bolje kot seminarji, ki bi jih moral obiskovati doma. Ostali so torej še trije predmeti: vaje in izpit iz psihiatrije sem opravil v Ljubljani, vaje iz infekcijskih bolezni bom opravljal doma, kdaj, še ne vem. Moja edina obveznost pri predmetu higiena pa je bila sodelovanje pri izdelavi seminarja, ki smo ga s sošolci izdelali preko e-pošte. Tudi izpit iz higiene sem že uspel opraviti v Sloveniji.

Predavanja so se začela 15. februarja, vaje pa malo kasneje, odvisno od predmeta. Ker je bil moj predmetnik sestavljen iz predmetov, ki potekajo v Málaga 3., 4., 5., in 6. letniku so se mi urniki predavanj dostikrat prekrivali, zato sem pač izbiral med najzanimivejšimi temami. Pred začetkom predavanj sem obiskoval intenzivni tečaj španščine, ki je potekal tri tedne, po štiri ure na dan. Moram reči, da se je od mojega prihoda v Málaga do konca izmenjave, moja španščina neznansko izboljšala, po eni strani tudi zato, ker sem živel s Španci. Tako sem lahko na predavanjih sodeloval in razumel večino podane snovi. Navdušen sem nad vajami iz dermatologije, ki so bile veliko bolj zanimive kot v Sloveniji. Potekale so tako, da sem bil vsak dan po tri ure v drugi ambulanti, oz. v dermatološko-kirurški sobi. Pri vajah iz kirurgije, ki so del predmeta Clinica quirurgica/Cirurgia general, so mi dodelili vrhunskega mentorja, ki mi je dovolil asistirati pri operaciji, me vodil po vizitah itd. Rad bi izpostavil, da je pri vpisovanju na kirurgijo nastal problem, ker je bil mogoč vpis samo na predmet Clinica

quirurgica, jaz pa sem dejansko opravljal vaje iz Cirurgia general, tako da nisem prepričan, kako bodo predmeti prikazani na transkriptu ocen, ki ga bodo poslali iz Málaga. Vaje iz predmeta Radiologia General so potekale kot obvezni dvourni seminarji, enkrat na teden, cel semester. Nad nevrologijo sem bil malce razočaran, saj so bile vaje sestavljene iz 5 seminarjev in 3 kliničnih dni, ki pa se ne po podajanju znanja ne morejo primerjati z ljubljansko medicinsko fakulteto. Opravljal sem tudi vaje iz anesteziologije, ki so obsegale dva praktično usmerjena seminarja in 5 operacij.

Med drugim je Málaga prelepo, s soncem obsijano mesto. Spoznal sem veliko novih prijateljev, tako Špancev, najboljši so bili moji cimri, kot drugih Erasmus študentov, s katerimi smo obiskovali tečaj španščine. Nabral sem si ogromno novih izkušenj in na španski fakulteti ugotovil, da se z vztrajnostjo, trdno prepričanostjo in olikanostjo pride zelo daleč.

Mirela Begić, Univerza v Málaga, Španija

Poletni semester 5. letnika sem preživela v Málaga in lahko rečem, da je bil najbolj pester semester do sedaj. Na začetku, prvi teden je bilo težko. Treba je bilo najti stanovanje, urediti dokumentacijo na fakulteti, poleg tega je pa potekal še jezikovni tečaj po 4 ure na dan (dobre 3 tedne). Ureditev dokumentacije ni bila najbolj enostavna, vzela je veliko energije in časa. Problem je namreč v tem, da kljub temu da imaš vnaprej podpisan »Learning agreement« nimaš zagotovljenih vaj, saj so nekateri predmeti celoletni in če prideš v poletnem semestru, ti ne dovolijo vpisati se na tisti predmet. Ampak na srečo so zdravniki izjemno prijazni in ustrezljivi, tako da se je z njimi dalo vse individualno zmeniti. Dva tedna po prihodu v Málaga so se tako pričele vaje in predavanja. Vaje sem opravljala ali sama z zdravnikom (ortopedija, oftalmologija) ali pa v dvojicah. Vaje so večinoma od 8h oz. 8.30 pa do 14h, imajo pa tudi obvezna dežurstva, tako da sem nekaj dni bila tudi po 12 ur v bolnišnici. Pri pediatriji je bilo zanimivo, saj sva s sošolcem sama pregledovala novorojenčke, na vajah iz porodništva pa so bile vaje včasih prav izguba časa, saj smo kar nekaj ur le čakali na porode. Pri ortopediji, kjer sem vaje opravljala sama, me je zdravnik vključil v prav vse aktivnosti, tako da sem lahko tudi asistirala pri operacijah. Od vaj lahko res veliko odneseš, če le sam dovolj sprašuješ. Jaz sem imela veliko sreče z mentorji (vse kar sem vprašala so mi na dolgo in široko razložili) in lahko rečem, da še nikoli prej nisem imela tako kvalitetnih in poučnih vaj. Tudi odnosi med samimi zdravniki, in ne le odnosi zdravnikov do

študentov, so izjemno spoštljivi, kar ustvari zelo prijetno vzdušje v bolnišnicah. Drugače pa kot Erasmus študent težko uskladiš vaje in predavanja, saj imaš namreč predmete iz različnih letnikov, včasih se predavanja prekrivajo, večinoma pa potekajo v času vaj, tako da jih je težje obiskovati. Vsa predavanja in vse vaje potekajo v španščini, so pa na vajah zdravniki zelo obzirni in se trudijo govoriti razločno in počasi (andaluzijski naglas je namreč zelo težko razumljiv). Vmes sem se morala vrniti v Ljubljano za dva tedna, in sicer zato da bi opravila vaje iz ORL in onkologije. Izpitov v Málagi nisem opravljala, saj nisem dobila dovoljenj s strani naših profesorjev.

Poleg akademskih obveznosti, pa vseeno ostane čas tudi za druge aktivnosti. V Málagi obstaja kar nekaj organizacij, ki skrbijo za dogajanje, tako nočno, kot športno in kulturno (organizirajo ogledne znamenitosti, izlete po skoraj celotni Andaluziji...). Vse skupaj je pa tudi odlična priložnost za spoznavanje novih ljudi, tako Špancev kot ostalih Erasmus študentov. Življenje na jugu Španije je zelo počasno in sproščeno, a kljub temu pestro. Vsak mesec je nek praznik in temu namenjena velika prireditev (okrog Velike noči potekajo na primer cerkvene procesije cel teden in po mestu se sprehaja več tisoč ljudi). Ljudje so na splošno zelo odprti, ljubeznivi in prijazni.

Če povzamem, lahko rečem, da je bila to ena izmed najboljših izkušenj v življenju. Naučila sem se ogromno, pa ne le o medicini in španščini oziroma Španiji, ampak tudi, kako se znajti sam v tujini, kako se spopasti s problemi in prepričala sem se, da tudi če sprva zgleda vse črno, se da z vztrajnostjo in pozitivnim odnosom do stvari prav vse rešiti.

Hvala za to izjemno priložnost.

Petra Strašek, Universidad de Salamanca, Španija

Moja Erasmus zgodba se je začela konec avgusta 2010, ko sem prispela v Salamanco z enim kovčkom in kupom vprašanj, odšla pa po skoraj 6 mesecih z dvema kovčkoma in enim odgovorom: to je bila dragocena izkušnja, ki jo vsem zelo priporočam.

Študij

Prva dva tedna sem se ukvarjala predvsem z birokracijo na Univerzi in Medicinski fakulteti. Obveščanje študentov žal ne poteka preko interneta, tako da smo bili tuji študentje na začetku v nekoliko nerodnem položaju, saj ni bilo tako lahko priti do točnih informacij o postopkih pri vpisu in obveznostih na fakulteti. Na uvodnem sestanku za tuje študente sta nam Erasmus koordinatorka Adelaida Sánchez Riobos in koordinator kliničnih vaj Rogelio González Sarmiento predstavila študijski režim. Sistem kliničnih vaj se je v tem študijskem letu nekoliko spremenil, saj po novem le-te potekajo v sklopu t.i. rotatorijev, ki so med zadnjimi tremi letniki razdeljeni v treh semestrih. Vaje v 6. letniku potekajo v 3-tedenskih sklopih – vaje iz kirurgije obsegajo en sklop, pod interno medicino pa spada več predmetov (kardiologija, pulmologija, nefrologija, endokrinologija...), iz katerih potekajo vaje v posameznih sklopih.

Svoje študijske obveznosti in urnik vaj sem uskladila na sestanku s koordinatorjem vaj. Vse vaje so potekale v Univerzitetni bolnišnici, večinoma so se začele med 8. in 9. uro zjutraj in trajale v povprečju 4 do 6 ur.

Najprej sem opravljala vaje iz kirurgije, in sicer na oddelku urologije. Ker sem bila na oddelku edina študentka na vajah, zdravniki pa se študentom niso posebno posvečali, sem bila prve dni v glavnem prepuščena sama sebi. Z nekaj samoiniciative sem se bolj vklopila v delo na oddelku in se priključila eni od specializantk. Spremljala sem laparoskopske posege, cistoskopije in kontrolne preglede v ambulanti.

Naslednje tri tedne sem opravljala vaje na pulmologiji, ki so bile zelo dobro organizirane. Študenti smo bili v parih en teden na hospitalnem oddelku in po par dni v pulmoški ambulanti, ambulanti za odvajanje od kajenja, na oddelku za bronhoskopije, na oddelku za respiratorno funkcijsko diagnostiko in v laboratoriju za motnje dihanja v spanju.

Drugi del vaj iz kirurgije sem opravljala na oddelku anesteziologije. Čeprav vaje niso imele posebnega programa, so mi bile zelo všeč, saj sem videla veliko različnih posegov, od manjših posegov v lokalni anesteziji do obsežnih kardiokirurških operacij. Večinoma sem se po pregledu programa planiranih operacij z mentorico prejšnji dan dogovorila, katere posege bom spremljala. Vsi anesteziologi so bili zelo prijazni in me postopoma vključevali v svoje delo, s čimer sem le nekako zadovoljila svojo potrebo po učenju praktičnih spretnosti. Na koncu vaj sem morala oddati poročilo, v katerem je bil vključen teoretični del o anesteziologiji ter klinični primeri z vaj.

Zadnji sklop vaj sem opravljala na oddelku endokrinologije. Patologija je bila precej raznolika, največ je bilo pacientov s ščitničnimi težavami, sladkorno boleznijo in prekomerno telesno težo. Večino vaj sem preživela v ambulanti z mentorjem, ki mi bo v spominu ostal kot zgled dobrega zdravnika z izjemnim čutom za ljudi.

Po koncu opravljenih vaj sem pri predstojnikih kateder za kirurgijo in interno medicino dobila potrdilo o opravljenih obveznostih. Vse formalnosti ob zaključku izmenjave sem brez težav uredila pri Erasmus koordinatorki.

Obštudijske dejavnosti

V okviru različnih študentskih organizacij in Univerze v Salamanci je za Erasmus študente organiziranih veliko obštudijskih dejavnosti – med tednom predvsem rekreativni in socialni program, med vikendi in prazniki pa tudi različne ekskurzije. V septembru sem se vpisala na tečaj španščine, ki je trajal tri tedne, dve uri dnevno, cena tečaja pa je bila 150€. Tečaj je bil kvaliteten in se ga je po mojem mnenju smiselno udeležiti na začetku izmenjave. V okviru Univerzitetnega športnega programa sem se udeležila še tečaja športnega plezanja.

Nastanitev

Ob prihodu v Salamanco sem se nastanila v hostlu v centru mesta in prve dni posvetila predvsem iskanju stanovanja. Pri tem je študentom v pomoč študentska svetovalnica, ki posreduje tudi oglase za stanovanja - <http://websou.usal.es/>. Po nekaj dneh vztrajnega brskanja po oglasih in ogledovanja stanovanj, sem le našla svoj dom v Salamanci. Najemnina je znašala 200€ mesečno, kar je povprečje za sobo v bližini Univerzitetnega kampusa in centra mesta.

Salamanca

Salamanca je ravno prav veliko mesto z impresivno arhitekturo, ki odraža bogato zgodovino. Mesto je še posebej znano po svoji univerzi, ki je 4. najstarejša v Evropi, ustanovljena leta 1218. Vzdušje v mestu je zelo prijetno, populacija 30 000 španskih in 10 000 tujih študentov skrbi za to, da se ves čas nekaj dogaja. Zaradi svoje lege, blizu Madrida na vzhodu in meje s Portugalsko na zahodu, predstavlja odlično izhodišče za raziskovanja Iberskega polotoka. Umirjen ritem življenja, bogata kultura, zanimivi običaji in prijetna klima so značilnosti, zaradi katerih se ni težko navaditi na španski način življenja. Odnosi med ljudmi so sproščeni in odprti, kar sem opazila tako na ulici kot pri delu v bolnišnici. Predpogoj za daljše bivanje v

Španiji pa je tekoče znanje španskega jezika, saj se je brez tega skoraj nemogoče vključiti v takojšnje okolje.

Študij in spoznavanje zdravstvenega sistema v tujini, kot ga ponuja Erasmus izmenjava, je izjemna akademska priložnost za vsakega študenta medicine. Vključevanje v novo okolje, način življenja in dela ter stik z ljudmi iz vseh koncev Evrope in sveta pa pomeni tudi dragoceno osebno izkušnjo.

Špela Klemen, Universidad de Salamanca, Španija

PRIPRAVE IN PRIHOD

Že dlje časa sem imela v mislih opravljanje enega od zadnjih letnikov študija v tujini. V času prijavnega roka sem se nekoliko nepričakovano odločila, da bom šla že v 5. letniku, čemur sem prilagodila tudi predmetnik na izmenjavi. Za Španijo sem se odločila, ker sem že prej znala nekaj španščine iz mehiških nadaljevanj. Ob prvem obisku pred nekaj leti so mi bili všeč tudi država in ljudje. Nisem si želela v enega od večjih mest, sever slovi predvsem po neprestanih padavinah, v Kastilji pa se govori najbolj pravilna španščina, tako da je bil sklep logičen – Salamanca. Šele julija sem dobila potrjeno, da lahko odidem za celo šolsko leto. Takoj za tem sem rezervirala letalsko karto in 1. septembra odletela proti Madridu. Trenutno vozi linijo Benetke-Madrid Easyjet, kar je daleč najboljša opcija. Iz Madrida v Salamanco vozijo avtobusi (<http://www.avanzabus.com/web/default.aspx>) vsako uro z glavne avtobusne postaje, nekajkrat dnevno pa tudi direktno z letališča, kar je zelo uporabno predvsem zaradi veliko prtljage ob prihodu. Če seveda avtobusna družba ne stavka, kot je v mojem primeru in tako je postalo moje potovanje daljše ter zanimivejše. Vožnja traja 2,5 do 3 ure – odvisno od izbire avtobusa.

STANOVANJE

V Salamanco sem prispela dva tedna pred začetkom predavanj. Medtem ko sem bila nastanjena v hostlu, sem iskala stanovanje, saj je to najbolje urediti na mestu samem. Na univerzi smo dobili seznam prostih sob, ki je bil precej obširen in ga redno dopolnjujejo (<http://websou.usal.es/vivienda/habitac.asp>). Dva dneva sem v svoji začetniški španščini klicala naokoli in v tem času videla okrog 15 sob najrazličnejše kvalitete. Sobe so vedno enoposteljne, cena pa se giblje okoli 200 evrov. Po moji izkušnji je vseeno lažje in hitreje

najti nekaj primernega v Salamanci kot v Ljubljani. Selitvi so sledili nakupovalni dnevi, ko je bančni račun precej trpel. Trgovine so odlično založene, predvsem kvaliteta in količina sadja ter zelenjave je mnogo boljša. Priporočam predvsem Carrefour, Mercadono in Gadis.

V Španiji nimajo bonov, kar me niti malo ni motilo. Vsakodnevno kuhanje kosila postane povsem običajno in zame tudi pravi užitek. Skoraj ni jedi, ki se je ne bi lotila. Od štrukljev do filane paprike. Le kislega zelja ni bilo, saj se ga ne da kupiti.

ŠTUDIJ

Papirje v zvezi z izmenjavo sem lahko začela urejati po 6. septembru, ko sem se tudi vpisala na univerzo in fakulteto. Glede na to da Španci pošiljajo študente od vrat do vrat, se je postopek zavlekel v cel teden. V Salamanci nimajo tutorskega sistema, tako da smo se študentje morali znajti sami. Večina informacij kroži od ust do ust, a je vseeno dokaj učinkovit sistem.

Predavanja so se pričela sredi meseca septembra. En teden zatem smo imeli sestanek z Erasmus koordinatorjem, ki nam je na podlagi našega urnika sestavil program vaj. Šolsko leto je razdeljeno na tri trimestre. Vsak od zadnjih treh letnikov ima v enem trimestru vaje, v ostalih dveh pa predavanja. Erasmus študentje smo imeli po večini predmete iz različnih letnikov, tako da smo imeli predavanja čez celo leto, vaje pa v enem trimestru. Sklopi vaj so običajno po tri tedne na enem oddelku. Na nekaterih katedrah se da individualno dogovoriti za prakso izven teh okvirov, tako glede datumov kot tednov vaj.

Sama sem opravljala vaje iz ORL, onkologije, pediatrije, oftalmologije in deloma ginekologije ter porodništva. Vsak študent dobi na začetku sklopa svojega zdravnika, ki ga pet ur dnevno spremlja pri njegovem delu. Včasih te za kakšen dan dodelijo tudi kakšnemu specializantu, kar je navadno poučnejše, saj se bolj posvetijo pacientom kot tudi študentom. Z zdravniki sem bila tako v ambulantni, na oddelkih kot tudi operacijski dvorani. Videla sem kar nekaj operacij, ki jih v Sloveniji zagotovo ne bi. Pohvalila bi predvsem vaje iz ORL, ki so bile izredno zanimive, saj sem sodelovala pri delu v ambulantah s področja vseh treh organov ter videla tako obsežne operacije vratu kot tudi mikroskopske v ušesu. Zdravniki in ostalo osebje so bili izredno prijazni in ustrežljivi. Tudi na onkologiji, oftalmologiji in ginekologiji sem prisostvovala različnim postopkom in pri obravnavi množice pacientov z zelo raznolikimi težavami. Na pediatriji sem bila večino časa na oddelku za novorojenčke.

Delo v ambulanti je bolj sproščeno in umirjeno kot pri nas. Navadno imajo dopoldne približno 15 pacientov, ki jih začnejo sprejemati ob 9.30. Pred tem smo bili navadno tudi študentje prisotni na raportu. Bolniki in zdravnik so se večinoma tikali ne glede na starost ali naziv. »Tia«, »hija«, »Dáame un beso« so popolnoma normalni izrazi, ki jih redno uporabljajo.

Opravljal sem tudi dva izbirna predmeta: urgentno medicino in dietetiko, ki sta potekala predvsem v obliki predavanj. Ob možnosti ponovne izbire bi se odločila za kaj drugega.

Všeč mi je bilo predvsem to, da vaje potekajo drugače kot pri nas in da sem se seznanila tudi z drugačnim pristopom dela s študenti. Kot prednost bi izpostavila predvsem to, da sem bila ves čas z zdravnikom med njegovim delom ter sem dejansko lahko videla, kako poteka njegov delavnik ter izvedela, kar me je zanimalo. Medtem ko v Sloveniji večina vaj poteka izolirano od dejanskega dela zdravnika. Resda naredimo več sami, smo pa na vajah mnogo krajši čas. Menim, da ne naš ne njihov sistem nista idealna, potrebna bi bila neka kombinacija obojega.

Poleg predavanj in vaj sem naredila tudi tri izpite: ORL, ginekologijo in porodništvo ter oftalmologijo. Prvi je bil usti izpit, ostala dva pa pisna z obkroževanjem. Erasmus študentje smo imeli iste teste kot Španci, a po večini nismo imeli večjih težav ter smo izpite uspešno opravili.

Predavanja, vaje in tudi izpiti so bili v španščini, ki pa sem jo sčasoma osvojila. Pred odhodom sem eno leto hodila na tečaj v Sloveniji in nato prvi mesec v Španiji, ko sem obiskovala 30-urni intenzivni tečaj na univerzi. Že med iskanjem stanovanja pa sem morala splavati, tako da sem se sčasoma dobro naučila španščino.

SALAMANCA

Salamanca je eno lepših španskih mest z bogato zgodovino in pod Unescom zaščitenim starim mestnim jedrom. Najlepša Plaza Mayor v Španiji, prikupna Casa de las Conchas, rimski most in gromozanska katedrala so poleg množice drugih spomenikov glavne znamenitosti v tem kastiljskem mestu. Vsakič znova sem se ob pogledu na osvetljeno mogočno katedralo spraševala: »Kateri norec je šel to gradit?« Nikoli se ne naveličaš tistega razgleda.

Poleg turizma pa mestu daje največji pečat bogata univerzitetna tradicija. Univerza je bila ustanovljena že leta 1218 in je tako ena najstarejših v Evropi. Skozi stoletja se je njen sloves le utrdil in danes Salamanca praktično živi od študentov. Vsak obiskovalec mesta poskuša poiskati na pročelju univerze izklesano žabico. Če jo najdeš brez pomoči, to pomeni uspešen študij. Sama sem imela precej uspeha - pri obojem.

Pri vsakem Špancu požanješ val navdušenja, če mu omeniš, da študiraš v Salamanci, saj je to najboljše mesto za študij v državi. 31.000 študentov od tega 9.000 tujih so resničen dokaz! Mislim, da dovolj povem že s tem, da je ob dveh popoldne v času sieste na ulicah manj ljudi kot ob dveh ponoči. Nešteto nočnih barov, chupiterije, kavarnice, tapasi pričarajo v mestu prav posebno vzdušje. Družabno življenje prav gotovo ne trpi.

Najlepši mesec v Kastilji je zagotovo september, ko so temperature še vedno visoke in smo se še sredi noči po ulicah sprehajali v natikačih. Zima se začne nekoliko kasneje kot pri nas, a mraz nič kaj ne prizanaša, kar se še stopnjuje ob ostrem vetru. Pozimi res nisem imela občutka, da sem v pregovorno vroči Španiji – zimski plašč je nujno potreben. Pomlad je precej spremenljiva – dokaj topli dnevi že februarja ter veliko padavin aprila. Maja pa znova sončno brez oblaka.

ŠPANIJA IN ŠPANCI

Španija je velikanska država, ki ponuja ogromno zanimivih in raznolikih koticov. Eno šolsko leto še zdaleč ni bilo dovolj, da bi obiskala vse. Zelen sever s skritimi peščenimi plažami, na Alpe spominjajoči Picos de Europa, kulturno bogat osrednji del, ogromne katedrale v vsaki vasi, z oljkami porasla Andaluzija, skrivnostna Ronda med hribi, islamsko navdahnjena Mezquita v Cordobi, vroča Granada ob vznožju tritisočakov, peščene plaže na mediteranski obali, impresionantne stavbe v Valencij, idilični Trujillo v pozabljeni Extremaduri, biki na ulicah Ciudad Rodriga v času karnevala, množične procesije za Semano Santo, umirjen Retiro v Madridu in še in še in še. Nikoli ne zmanjka krajev za dnevne ali tedenske izlete. Sama sem se povsem zaljubila v to deželo na Iberskem polotoku in že delam načrte za ponovne obiske.

S prihodom v Španijo je najbolje takoj preklopiti na španščino. Ne glede na stopnjo znanja, je naša španščina mnogo boljša kot njihova angleščina. So pa vedno navdušeni nad znanjem tujcev in vedno pohvalijo ter cenijo naš trud. Sicer so Španci narod sieste in fieste! Znajo si vzeti čas tako za počitek kot zabavo. Čakanje in preusmerjanje nista nobeni posebnosti,

ampak so pa vsi prijazni. Presenetili so me z vožnjo, saj so izredno umirjeni vozniki, ki se držijo omejitev in ustavijo prav vsakemu pešču. Na avtocesti vsi vozijo predvidenih 110 km/h. Vsakogar so sposobni zasvojiti z nogometom. Spremljanje El Clasica v katerem koli baru, je pravo doživetje. Moram priznati, da sem svoje navdušenje in poznavanje nogometa precej poglobila. ¡Vamos España!

ŽIVLJENJSKA IZKUŠNJA

Erasmus izmenjava mi je prinesla ogromno novih izkušenj, poznanstev, zanimivih zgodbic, nenavadnih pripetljajev in drugačnih spoznanj. Znašla sem se v nešteto nepredvidenih in zanimivih situacijah, ki sem jih morala reševati sama, a sem se iz njih veliko naučila. Popolnoma sama med tujimi ljudmi v tuji državi s tujim jezikom. Ko se zaveš, da lahko vse postoriš sam in da nič ni nemogoče. Vsekakor odlična priložnost za krepitev samozavesti ter spoznavanje samega sebe. Eno leto življenja, ko se lahko res posvetiš le sebi. Neprecenljivo! Vrnitev v Slovenijo vsekakor ni bila lahka in še vedno velikokrat rečem: »V Španiji je bilo pa tako ...«

Kljub vsem pozitivnim izkušnjam pa je Erasmus izmenjava življenje in ne počitnice v tujini. Zavedati se je treba, da v 10 mesecih pač vsak dan tudi ne more biti popoln. Bi bilo že kičasto ☺

Brez odlašanja pa bi šla še enkrat!

ZAKAJ NA ERASMUS?

Glede na to, da se ne tako redko pojavljajo skeptiki glede smiselnosti Erasmus, bi omenila le eno od mojih zgodbic, ki vsekakor potrjuje, da smo lahko tudi tuji študentje še kako koristni.

V ambulanto na ORL so vklenjenega pripeljali zapornika iz Litve, ki ni znal skoraj nič špansko. Zdravnik je prišel k meni in me vprašal, če znam rusko. Odgovorila sem mu, da ne, toda da lahko poskusim s slovenščino. Pacientu sem razložila stanje, ga povprašala, če sliši, saj je imel vnetje srednjega ušesa... On je odgovoril rusko pa sva se vseeno kar sporazumela. Medicinska sestra in zdravnik sta bila navdušena. Ko je prišel moški na ponoven pregled čez teden dni sva se znova kar midva pogovorila. Vsekakor ena zabavnejših izkušenj.

ŠE NEKAJ UPORABNEGA

Nasvet doc. Marša, ki se ga splača upoštevati: Res pojdite vsaj dva tedna pred začetkom na kraj izmenjave, saj je v prvih tednih potrebno postoriti veliko reči. Pomembno se mi zdi, da se pred odhodom posvetite učenju jezika gostujoče države - pride prav na vseh področjih. Predvsem pa uživajte, potujte, spoznavajte ljudi, kulturo, sebe ter pazite, da ne pridobite preveč kilogramov.

Ivona Kruljac, Universidad Autónoma de Madrid, Španija

Študij

Na Medicinski fakulteti Univerze UAM v Madridu sem opravljala 6. letnik, in sicer vaje iz kirurgije, interne medicine ter družinske medicine. V UAM sem se vpisala 8. septembra 2010, z vajami sem pa začela 20. septembra 2010. Kampus UAM je nekoliko odmaknjen iz centra mesta, z vlakom Renfe se od osrednje podzemne postaje Sol do kampusa Cantoblanco potuje približno 30 minut. Sama Medicinska fakulteta se nahaja izven kampusa, v severnem delu Madrida, v predelu Begona.

Če ima študent kakršne koli težave, se lahko obrne na ORI (Pisarno za mednarodne odnose Medicinske fakultete) ali se posvetuje neposredno z Erasmus koordinatorjem Medicinske fakultete UAM, dr. Angelo Figuero Alvarez. Študijsko leto se za študente prvega do petega letnika začne oktobra, za študente šestega letnika pa septembra.

Klinične vaje so organizirane v štirih univerzitetnih bolnišnicah: La Paz, La Princesa, Fundación Jiménez Díaz in Puerta de Hierro-Majadahonda. Meni je bila dodeljena Fundación Jiménez Díaz. Predmeta interna medicina in kirurgija sta na Medicinski fakulteti UAM razdeljeni na več posameznih predmetov. Ti zajemajo bolezni in zdravljenje, vključno s kirurgijo, določenega organskega sistema.

Tekom zadnjih treh letnikov študija se zvrstijo sledeči predmeti:

- Medicina in kirurgija I (cirkulatorni in respiratorni sistem),
- Medicina in kirurgija II (prebavni in živčni sistem),
- Medicina in kirurgija III (endokrinologija, hematologija, nefrologija, urologija),
- Medicina in kirurgija IV (revmatologija, travmatologija, ortopedska kirurgija),
- Medicina in kirurgija V (oftalmologija),
- Medicina in kirurgija VI (otorinolaringologija),

- Medicina in kirurgija VII (dermatologija),
- Medicina in kirurgija VII (toksikologija, infektivne bolezni, onkologija, geriatrija).

Vsakemu predmetu pripada 1 mesec kliničnih vaj na odgovarjajočem oddelku . Vaje potekajo vsak dan med 9h in 12h. Organizirane so v majhnih skupinah (v povprečju od 3 do 6 študentov), ki krožijo po oddelkih. Predavanja potekajo med 8h in 9h ter med 12h in 14h v predavalnici bolnišnice.

Glede na to, da sta predmeta kirurgija in interna medicina na Medicinski fakulteti v Ljubljani organizirani drugače, sem si septembra sama izbrala oddelke, na katerih sem kasneje opravljala vaje. Izmed kirurških oddelkov sem izbrala: oddelek za splošno in GIT kirurgijo, oddelek za torakalno kirurgijo, oddelek za kardiovaskularno kirurgijo. Izmed oddelkov za interno medicino sem izbrala: kardiologijo, oddelek za interno medicino (ki zajema infektivne bolezni, kompleksne bolnike s prizadetostjo dveh ali več organskih sistemov ter dislipidemije), endokrinologijo.

Začela sem s kirurgijo (8 tednov), nadaljevala z interno medicino (13 tednov) ter zaključila z družinsko medicino (7 tednov). Vaje iz kirurgije sem začela 20. septembra 2010 na oddelku za splošno in gastrointestinalno kirurgijo z dr. A. Celdranom Uriarte. Prvi teden sem bila kar sama z dr. Celdran in ostalimi zdravniki, opazovala in asistirala sem pri operacijah ingvinalne kile, hemoroidov. Naslednji teden sem se priključila skupini študentov 4. letnika. Vaje so potekale v operacijskem bloku, spremljali smo različne operacije (npr. operacije anevrizme torakalne aorte, jetrih tumorjev, tumorjev želodca, resekcije želodca v sklopu bariatrične kirurgije). Enkrat tedensko smo šli v ambulanto. Študentje so morali ob 12h na predavanja, jaz sem pa ostajala na vajah dlje, saj predavanj nisem imela. Na oddelku sem bila prisotna 5 tednov, do 26. oktobra 2010, približno 30 ur tedensko.

Vaje sem nadaljevala na oddelku za torakalno kirurgijo, pri predstojniku dr. J. Zapateru Gavirio. Potekale so od 27. oktobra 2010 do 10. novembra 2010, cca. 30 ur tedensko. Prav tako kot pri prvih vajah, sem bila tudi tukaj priključena skupini študentov 4. letnika. Vaje so potekale v operacijski sobi, večinoma smo opazovali operacije tumorjev pljuč, medpljučnega prostora ter timusa.

Naslednji mesec (11. november 2010 do 23. november 2010) so vaje potekale na oddelku za srčno kirurgijo, katerega predstojnik je dr. Aldamiz Echevarria Del Castillo, ter na oddelku

za vaskularno kirurgijo pri dr. Antoniu del Rio Prego. Vaje so potekale deloma v operacijskem bloku in deloma v ambulanti. Po zaključku prvega sklopa vaj sem začela z vajami iz interne medicine na oddelku za kardiologijo. Vaje so potekale od 24. novembra 2010 do 21. decembra 2010. Naš mentor je bil asist. dr. Jose Tunon.

Po januarskih študijskih počitnicah sem prakso nadaljevala na oddelku za interno medicino, in sicer v ambulanti za dislipidemijo pri dr. Rodrigu Alonsu (od 24. januarja 2011 do 25. februarja 2011, cca 30 ur tedensko). Po petih tednih vaj sem prešla na oddelek za endokrinologijo, kjer sem s predstojnico Roviro Adelo ter drugimi zdravniki opravila še zadnje 4 tedne vaj (od 28. februarja 2011 do 25. marca 2011) ter tako zaključila drugi sklop vaj, vaje iz interne medicine.

Vaje iz družinske medicine sem opravljala v Zdravstvenem domu Valdezarza pri dr. Dolores Reguera de Castro, od 30. marca 2011 do 2. junija 2011. Vaje sem nekoliko podaljšala, ker sem zaradi bolezni bila odsotna približno 2 tedna. Dr. Reguera ima dodeljenih približno 500 pacientov. Vaje so potekale vsak dan od 15h do 20h in dnevno je bilo pregledanih od trideset do štirideset pacientov. Zdravstveni center Vardezarza je povezan z Univerzitetno bolnišnico La Paz ter s Splošno bolnišnico Fundacion Jimenez Diaz. Zdravniki tja napotijo paciente na specialistične preglede, odvzeme krvi (ki so sicer vsako jutro možni tudi v zdravstvenem domu, kri pa nato transportirajo v bolnišnico) ter urgentne sprejeme. Prek računalniškega programa je omogočen direkten vstop v dokumentacijo in izvide pacientov, ki so bili sprejeti na odgovarjajočem oddelku bolnišnice. Zdravniki družinske medicine v Španiji oskrbujejo paciente od 14 leta dalje. Osebe, mlaše od 18 let, prihajajo ob spremstvu staršev oziroma polnoletne osebe. Populacija, ki jo oskrbuje dr. Reguera, je večinoma srednjih let, veliko je priseljencev iz Srednje in Južne Amerike (Ekvador, Bolivija, Peru, Čile). V ambulanti sem poslušala, ko je dr. Reguera jemala anamnezo, postavila kakšno dodatno vprašanje, povedala svoje mnenje ter pregledala pacienta, ko je bilo potrebno (večinoma avskultacija srca in pljuč, palpacija abdomna, ORL pregled, preiskava mobilnosti sklepa po poškodbi, pregled hrbtenice). Pri roki sem imela Medimecum (knjigo, kjer so zbrana in opisana vsa zdravila, ki so trenutno na voljo v Španiji), s čimer sem si pomagala pri ugotavljanju učinkovin španskih imen zdravil, da ne bi zdravnice motila pri delu. Če so bile kakršnekoli nejasnosti, sem ob koncu dneva postavila vprašanja, z zdravnico sva se pogovorili o posebnih primerih in lahko sem se poglobila v pacientovo dokumentacijo.

Najpogostejše težave, zaradi katerih pacienti prihajali po pomoč, so bile:

- Kronične bolezni: sladkorna bolezen, hipertenzija, ishemična kardiopatija, povišan holesterol, astma, artritične težave
- Bolezi dihal: prehlad, rinitis (predvsem alergični), bronhitis, astma
- Bolezni ORL: vnetje srednjega ušesa, vnetje ušesne troblje, bakterijska angina
- Poškodbe: zvini gležnja, udarci, poškodbe hrbtenice
- Psihiatrične težave: anksioznostne motnje, depresija, težave s spanjem (v obdobju zadnjega leta je število pacientov s tovrstnimi težavami narastlo, verjetno kot posledica ekonomske krize in naraščajoče brezposelnosti);

Kar se tiče organizacije študija, sem imela na začetku študijskega leta manjše težave. Komaj po prvem tednu vaj so mi povedali, da se moram priključiti skupini študentov. Prav tako so nam (študentom na izmenjavi) komaj sredi leta povedali, da kot potrdilo o opravljanju vaj ne veljajo obrazci, ki jih imajo ostali študentje in da potrebujemo posebne obrazce. Tako smo morali ponovno poiskati vse profesorje in jih prositi za podpis.

Ob zaključku vaj sem obrazce odnesla v Mednarodno pisarno, kjer so mi izdali potrdilo o opravljenih vajah, podpisano s strani koordinatorskega. V Mednarodni pisarni UAM so mi izdali potrdilo o trajanju študija ter potrdilo o zaključku študija.

Z jezikom nisem imela večjih težav. Žal se nisem mogla udeležiti organiziranega jezikovnega tečaja (zmanjkalo je mest v skupini B1), vendar sem se že po enem mesecu tekoče sporazumevala. Če česa nisem razumela, sem vprašala kolege ali zdravnika za obrazložitev.

Tanja Vidmar, Univerza v Lillu, Francija

PRAKSA

Od 21. januarja 2011 do 25. februarja 2011 sem opravljala enomesečno prakso na pediatričnem oddelku v bolnici Saint-Vincent- de- Paul v Lillu v Franciji.

Občutki ob zaključku izmenjave so zelo pozitivni. Za prakso sem se osebno zmenila. Naprej je bilo mišljeno, da bi šla prostovoljno delat za en mesec, a se je zaradi zapletov z zavarovanjem izkazalo, da bi bilo lažje, če bi potekala praksa v sklopu Erasmus izmenjave. Stanovala sem v Belgiji pri sorodnikih, nekaj sto kilometrov stran od Lilla, saj je bila ponudba

sob v Lillu za en mesec bolj slaba in cene kar visoke, tako da se mi je dejansko bolj izplačalo voziti se vsak dan iz Belgije na prakso v Francijo.

Pediatrični oddelek je tam razdeljen na dnevni oddelek, kjer so otroci hospitalizirani za en ali par dni za opravljanje manjših posegov (na primer zakolonoskopijo, alergijsko testiranje,...) in na tedenski oddelek, kjer so otroci hospitalizirani za dlje časa zaradi raznih bolezni. Poleg tega imajo tudi neonatalni, pediatrični kirurški oddelek in pediatrično urgenco. Praksa je potekala tako, da sem tri tedne preživela na urgenci, preostala dva tedna pa na tedenskem oddelku. Delali smo od pol devetih zjutraj do pol sedmih zvečer. Delo na urgenci je izgledalo tako, da smo študentje sami naredili anamnezo in status, zatem pa poročali dežurnemu specializantu in skupaj naročili, če je bilo le potrebno, dodatne preiskave. Nato smo uredili papirje in napisali recepte. Če smo pri tem naleteli na kakšne dileme, smo se lahko posvetovali z dežurnim pediatrom. Ker je bila v času mojega obiska zima, smo v večini imeli opravka z otroki, ki so zboleli za bronhiolitisom, pljučnico, angino, otitisom media in drisko. Poleg tega pa so bile kar pogoste tudi manjše travme, vročinski krči, pielonefritisi in razni kožni izpuščaji.

V glavnem so bili na oddelku otroci sprejeti preko urgence. Zjutraj je potekala glavna vizita z drugimi študenti, specializanti in pediatrom. Po viziti smo sodelovali pri delu na oddelku, predlagali nadaljnje zdravljenje, naročili dodatne preiskave in sprejeli nove paciente. Zvečer je potekala »kontravizita«, pri kateri smo preverili stanje otrok. Enkrat tedensko smo se lahko udeležili seminarjev, namenjenim študentom.

Z izmenjavo sem bila zelo zadovoljna, saj so nas pripravili do čim bolj samostojnega dela in če smo ob tem rabili nasvete ali pomoč, so nam bili pripravljeni pomagati in nas usmeriti.

Nataša Šiškin, Univerza v Strasbourgu, Francija

Šesti letnik, študij se bliža h koncu, eni razmišljajo, kako bodo v čim krajšem roku počistili vse svoje izpite in se zaposlili, jaz pa razmišljam, na kak način izkoristiti še preostanek študentskih dni in pobegniti od vsega na daljši čas, čim dlje od vsega. Erasmus mi šine skozi glavo. To je moja zadnja priložnost, ki jo lahko kot študentka zadnjega letnika izkoristim. Dolgo časa sem razmišljala, katero državo naj izberem in na koncu sem se po predlogih

svojih prijateljev in bolj osnovnega znanja francoščine odločila, da se izpopolnim v francoščini in pridobim svoje strokovne izkušnje kar v Franciji.

Kot vsi veste, je Francija država, ki je s svojo zgodovino, kulturo in tudi filozofijo močno vplivala na svet, kakršnega poznamo danes. Za Francoze velja stereotip, da so arogantni, imajo o sebi najboljše mnenje, zviška gledajo na ostale, skratka se radi delajo »Francoze«. S tem zadnjim se ne bi mogla bolj strinjati. Naj vam podrobneje opišem svojo izmenjavo...

Na izmenjavo v Strasbourg sem prispela 21. januarja, nekaj dni pred uradnim začetkom izmenjave in sicer z namenom, da si najdem prebivališče, uredim vse potrebne dokumente in pripravim na novo okolico, ljudi. Vsem priporočam, da se odpravijo vsaj nekaj dni prej na željeno destinacijo, kajti urejanje dokumentacije v Franciji je nekaj najhujšega, kar vas lahko doleti v življenju. Najprej si morate urediti začasno bivališče, da lahko pridobite vse ostale papirje. Jaz sem pred odhodom kontaktirala osebe iz študentskih domov, ki so mi rezervirali sobo za ceno 400 evrov. Skušala sem poiskati tudi nekaj na svojo pest, ampak sem kaj kmalu obupala. Ko sem pridobila svoj naslov, sem lahko začela urejati ostalo dokumentacijo. V pisarni za mednarodno izmenjavo sem se oglasila takoj prvi delovni dan, kjer me je prijazno pričakala madame Jund (prijaznost traja natanko 30 minut, dokler ima živce počasi razlagati stvari v francoščini ali v nemščini, ostali jeziki ne pridejo v poštev). Skupaj sva uredili vse papirje, kar nama je vzelo par dni in živcev, ampak na koncu se je vse lepo izteklo. Že na začetku se morate odločiti za oddelke, na katerih boste opravljali vaje. Dobro premislite, kajti v primeru da si pozneje premislite, to ne bo mogoče ali pa jih boste morali prositi na kolenih, da se vas usmilijo.

Prva dva meseca sem vaje iz kirurgije opravljala na oddelku za splošno kirurgijo, kjer se ukvarjajo predvsem z abdominalno in endokrinološko kirurgijo. Prvi delovni dan so nas razdelili v skupine, nam na hitro predstavili naše zadolžitve in nas pustili na milost in nemilost specializantom. Kot edina tuja študentka z osnovnim znanjem francoščine sem bila oproščena administrativnih del, to je pisanja anamnez in statusov, ampak sem kljub temu po svojih močeh pomagala francoskim študentom. Za razliko od slednjih, ki so po teh administrativnih delih pobegnili domov, sem jaz večino časa preživela v operacijskem bloku, kjer so mi z vsakim dnem zaupali več in več asistenc. Sprva je to bilo držanje kljukic, aspiracija, nato šivanje manjših in večjih ran, asistiranje pri laparoskopskih operacijah... Res je, da mentorji rabijo en čas da se navadijo na novega študenta, še posebej ko ta pokaže velik interes za kirurgijo, kajti njihovi študentje se iz meni neznanih razlogov izogibajo

operacijskih blokov. Team na tem oddelku je bil zelo prijazen, odprt, poln tujih zdravnikov, delo pa izredno zanimivo. Kot zanimivost moram povedati, da sem v sklopu teh vaj lahko prisostvovala na njihovih kongresih, ki so se odvijali v IRCAD-u v Strasbourgu.

IRCAD (Institut de Recherche contre les Cancers de l'Appareil Digestif) je bil ustanovljen leta 1994 v sklopu Univerzitetne bolnice v Strasbourgu. Na inštitutu lahko najdete laboratorije, ki se ukvarjajo z raziskovanjem na področju onkologije prebavnega trakta, oddelke za razvoj računalniške tehnologije in robotike ter center za trening v minimalno invazivni kirurgiji. Letno se tam izobražuje okrog 3500 kirurgov iz celega sveta. Od leta 2008 obstaja podoben center tudi na Tajvanu in zdaj šele nekaj dni odprt center v Braziliji. Njihova predavanja potekajo v angleškem jeziku, so zanimiva, poučna, podprta z videi v živo iz operacijskih blokov njihove bolnice.

Drugi sklop vaj sem opravljala na oddelku za torakalno kirurgijo. Za razliko od prvega oddelka, je bil ta nekoliko manj prijeten. Pripišimo to krivdo šefu oddelka, ki je skrajno neprijazna, neprijetna, zajedljiva, žaljiva (pa še bi lahko naštevala) oseba, ki tujemu študentu ubije vsako željo za delo pri njih. Dan na oddelku za torakalno kirurgijo se je začel z raportom ob 8h, nato nadaljeval z asistenco pri operacijah, čemur so sledila še administrativna dela, vizita in popoldanski raport, ki se je zaključil okoli 17. ure. Študenti se na tem oddelku poleg aktivnega sodelovanja pri operacijah, srečajo tudi z ambulantnim delom, ki zajema vstavljanje drenov, prevezo ran, odstranitvijo šivov itn. Tudi tukaj moram kot zanimivost povedati, da sem imela možnost biti prisotna pri dveh transplantacijah pljuč. To je bila moja prva izkušnja, ki bi jo lahko primerjali z zdravniškimi zgodbami na filmskih platnih. In kaj je pri vsem tem tako posebnega? Sredi čudovitega, sončnega dne in dolgočasnega administrativnega dela na oddelek pride novica, da je nekdo, nekje nesrečno končal svojo življensko pot in da bo en od naših pacientov dobil »nova« pljuča. Sledi urejanje silne dokumentacije, klicanje pacienta, da smo dobili darovalca, priprava inštrumentov za operacijo, priprava ekipe za odhod in sam odhod. Pred vhom bolnice nas čaka taksij, ki nas kot vreče krompirja pripelje do letališča v Strasbourgu, od koder poletimo z majhnim jet-om proti Marseillu. Po uri in pol mirnega leta prispemo v Marseille. Tam nas čaka skupina šoferjev, ki so zadolženi, da nas varno pripeljejo do bolnice. Vsedemo se v avto. Naslednji trenutek se zavedam, da drvimo po cesti in ovinkih 170 km/h, srečujem iste stavbe že tretjič, to pomeni da se je naš šofer na poti do bolnice že 3 krat izgubil. Enim v avtu je že slabo, odpiramo okna, drugi zmoremo le še nasmeš na ustih, saj smo se vdali v svojo usodo. No, po 30 minutah le prispemo na naš cilj. Z vsemi štirimi se priplazimo do

operacijske, kjer naš že nestrpno pričakujejo srčni kirurgi. Odvzem se lahko prične... Med slednjim so se kirurgi med sabo nekajkrat pošteno skregali okrog tega, kdo bo vzel večji del žil. Odvzem je bil uspešen, organ primeren za našega pacienta, le še domov moramo priti. Na letalu smo od izčrpanosti vsi zadremali. Tik pred pristankom me je iz dremeža zbudil občutek vročine ob mojih nogah. Potipam ohišje letala, ki je vrelo. Skozi misli se mi odvrti črn scenarij, sebe vidim v črni kroniki, v letalu si ogledujem, kje so gasilni aparati, skozi okno iščem znake dima, čakam, da se pri pristanku vse skupaj vname. Nič, varno prispemo do bolnišnice, svojemu pacientu presadimo pljuča in se vsi zadovoljni v zgodnjih jutranjih urah odpravimo spat. Ali bi še enkrat šla skozi vse to? Z veseljem!

Za zadnji mesec svoje izmenjave sem si izbrala oddelek kirurške urgence. Pravo presenečenje je sledilo že prvi delovni dan, ko sem kmalu ugotovila, da ni ne duha ne sluha o kirurgiji in da se bom po 5 mesecih interne medicine v UKC Ljubljana še en mesec mudila na internističnem oddelku ter da od moje želje po ambulantnih in urgentnih kirurških posegih ne bo nič. Kdo je kriv za zmešnjavo ne vem, ampak na podlagi izkušenj s koordinatorji na gostujoči fakulteti in njihovo nefleksibilnostjo, sem misel o zamenjavi oddelka takoj opustila. Tako sem se vdala v usodo. Dela na urgenci nikoli ne zmanjka. Komaj zaključite z anamnezo in statusom pri enem pacientu, na hodniku čakajo že naslednji trije. Od študentov se zahteva, da paciente sprejmejo, jih povprašajo po anamnezi, pregledajo, nato vse to podajo v pisni obliki, specializant za tem vse skupaj preveri, mogoče kaj doda, poprosi študenta da opravi plinsko analizo, posname EKG, opravi test za ortostatsko hipotenzijo, zmeri tlak... In tako vsak delovni dan 10 do 11 ur in ob sobotah oziroma nedeljah 4 ure intenzivnega dela. Lahko si le predstavljate, da ste se po koncu delovnega dne sposobni samo z vsemi štirimi priplazit do postelje in da za vas v tem času socialno življenje ne obstaja. Zna se vam celo zgoditi, da francoski študentje zaradi različnih razlogov ne pridejo na vaje in da vso delo, za katero je normalno potrebnih vsaj 7 študentov in ki mora biti nujno opravljeno, opravite trije (od tega 2 erasmusovca). Enkrat na teden so bili organizirani tudi seminarji, kjer smo šefu oddelka in ostalim študentom predstavili nekatere paciente in tudi predavanja, ki so bila precej koristna (AKS, radiologija, diagnostika, v glavnem teme s katerimi se na urgenci vsakodnevno srečujemo).

Po zaključenih šolskih obveznostih se še zadnjič srečate s papirologijo in koordinatorji na gostujoči univerzi. Pridobiti je potrebno zahtevane dokumente, ki jih nato ob prihodu domov posredujete svojemu koordinatorju. Tukaj bi želela omeniti, da vas na vsakem oddelku ocenjujejo, ocene pa nato posredujejo v mednarodno pisarno. Jaz nad ocenjevanjem nisem

bila navdušena, kajti na večini oddelkov vas ocenjujejo šefi, ki niti ne opazujejo, niti ne vidijo vašega dela in truda. Tako na koncu dobite oceno, ki je odraz tega, ali ste mu bili simpatični ali ne, oziroma jo dobite kar tako »na oko«.

Pa še nekaj o samem mestu oziroma kaj lahko počnete v prostem času... Strasbourg je izredno zanimivo mesto. V njem se čuti vpliv tako francoske kot nemške kulture. Tako kot za vsa velika mesta, tudi za Strasbourg velja, da se za vsakega nekaj najde, od raznih kulturnih, športnih prireditev do možnosti potovanja v druge kraje sveta po izredno nizkih cenah. Med izmenjavo imate tako kot francoski študenti pravico biti odsotni z vaj 3 delovne dni na mesec. Če imate srečo pri izbiri oddelkov, se lahko dogovorite tudi za kak dan odsotnosti več. Sama sem med izmenjavo obiskala Sicilijo in Španijo, bližnja mesta in hribe okrog Strasbourga, spomladi preživljala vikende na jezerih, ki jih je kar nekaj v Strasbourgu in bližnji Nemčiji, na kavicah z novimi prijatelji iz vsega sveta, večere pa tako kot večina študentov ob kozarčku regionalnega vina ali piva ter dobri glasbi. Treba se je dotakniti tudi njihove kulinarike, ki je vrhunska. Za Alzacijo so značilni kisle zelje Choucroute z različnimi vrstami mesa ali rib, Tarte flambee, klobase, ostale francoske specialitete pa so vam na voljo na vsakem koraku. Hrana zavzema pri Francozih pomembno mesto, kajti vsak dan se vse vrti okrog tega kaj bodo jedli za kosilo ali večerjo. Naj omenim, da imajo na nekaterih oddelkih cele 2 uri namenjeni za kosilo.

Teh skoraj 5 mesecev na izmenjavi je minilo hitro. Za sabo puščam nekaj lepih in tudi nekaj slabih spominov. Spoznala sem ogromno novih ljudi, večinoma tujcev (tistih, ki so istočasno bili na izmenjavi) in zelo malo domačinov. Strokovne izkušnje, ki sem ji pridobila na izmenjavi, so neprecenljive in koristne, hkrati je pa taka izmenjava dober vpogled v medicinsko delo drugih držav in spoznanje, da imamo v Sloveniji dober zdravstveni sistem. Od izmenjave sem skušala potegniti le najboljše in nazadnje sem res zadovoljna, da sem lahko izkusila kako je biti Erasmus študent.

Tanisa Brandner, Univerza v Strasbourgu, Francija

Enoletno Erasmus študijsko izmenjavo sem opravila na univerzi v Strasbourgu, Francija in sicer program 5. letnika medicine.

Moja Erasmus izmenjava je bila v vseh pogledih zelo pozitivna, nepozabna izkušnja. Strasbourg je zelo lepo, mednarodno mesto (pod Unesco zaščito), univerza se prišteva med najboljše v Evropi. Za tuje študente v okviru Erasmus izmenjave je organiziranih več srečanj, vodeni ogledi mesta, izleti, etc. Pred začetkom študijskega leta je prav tako vsem Erasmus študentom omogočeno obiskovanje brezplačnega tečaja jezika. Prav tako je tujim študentom omogočeno bivanje v različnih študentskih domovih. Sama sem tako stanovala v Cite Universitaire Robertsau, ki se je izkazal za enega boljših tamkajšnjih študentskih domov in odlična priložnost za spoznavanje in druženje z ljudmi iz vsega sveta.

Najboljši in največkrat uporabljen način prevoza po mestu je kolo, obstajata tudi avtobus in tramvaj, ki vozita v rednih intervalih, razen v nočnem času in v obdobjih stavk. V času svoje izmenjave se na srečo nisem srečala z nobenimi večjimi težavami, njihova mednarodna pisarna je bila vedno dostopna in se je bilo možno vse dogovoriti. Medicinska fakulteta je odmaknjena od ostalih fakultet in sicer je v sklopu starega bolnišničnega kompleksa (HopitalCivil), klinične vaje pa potekajo tudi v drugih bolnicah mesta.

Sistem študija medicine se razlikuje od našega in sicer je vsak semester razdeljen v dva dela. En del obsega »module« (predavanja, vaje in seminarje), traja dva meseca in se zaključí z izpiti. Drugi del obsega dva meseca staža (praktičnega dela na bolnišničnih oddelkih), kjer je najkrajša doba staža mesec dni (kot Erasmus študent se je možno tudi dogovoriti za dvotedenski staž) in se prav tako zaključí z ustreznimi izpiti. Tako polovica študentov prične semester z »moduli« in druga polovica s stažem. Erasmus študentom je omogočeno, da si prosto izberejo, s čim začeti semester.

Na začetku vsakega semestra je za Erasmus študente organizirano srečanje s koordinatorjem. Na tem srečanju se vsak individualno pogovori s koordinatorjem in si izbere obveznosti, ki jih želi opravljati v semestru, kjer je možno kombinirati tudi predmete različnih letnikov.

V okviru »modulov« poteka pouk v manjših skupinah in je usmerjen v reševanje kliničnih primerov. Za posamezno vajo se je potrebno predhodno pripraviti, saj se znanje sproti preverja s vstopnimi kolokviji. Prav tako so za vsak predmet pripravljene skripte, ki jih je možno kupiti v Amical-u (društvo študentov medicine) in obsegajo vso snov predmeta. Vsebinsko obsega posamezna vaja 4-5 kliničnih primerov o katerih se nato razpravlja s profesorjem, ob tem profesor tudi razloži teorijo, ki se nanaša na snov posameznega

kliničnega primera. V okviru »modulov« sem obiskovala tudi izbirni seminar, ki poteka v obliki predavanj. Program »modulov« se zaključi po dveh mesecih s pisnim izpitom.

Klinične vaje oziroma staž je možno opravljati v polnem ali polovičnem delovnem času, vendar je pri večini zaželeno, da se jih opravlja v polnem delovnem času. Hkrati s stažem potekajo tudi predavanja istega predmeta v popoldanskem času. Med stažem so študenti dodeljeni na določen oddelek, kjer so popolnoma vključeni v tamkajšnje delo. Po večini kroženje med oddelki ni mogoče, možne so izjeme za Erasmus študente. Za domače študente so obvezna tudi dežurstva. Tekom kliničnih vaj je možno pridobiti veliko praktičnih izkušenj, saj je vsakemu študentu dodeljen svoj mentor. Čeprav je program študija drugačen od našega, je pridobljeno znanje primerljivo, večji je poudarek na praktičnem znanju v primerjavi s teorijo.

V povzetku lahko študijsko izmenjavo v Strasbourgu samo pohvalim in priporočam naslednjim generacijam.

Mia Volovec, Medicinski fakulteti Univerze v Strasbourgu, Francija

MESTO

Strasbourg je prečudovito mesto, ki se nahaja na severo vzhodnem delu Francije, ravno na meji z Nemčijo. Mejna črta poteka na reki Ren, katero so Strazburžani dobro izkoristili v svojo prid in napeljali kanale po celem mestu, tako da se zgodovinski center nahaja na majhnem otočku. Med majhnimi hiškami se tu proti nebu dviga simbol mesta - strazburška katedrala, ki je bila do leta 1847 najvišja stavba na svetu.

Bogata zgodovina in nenehen boj za mesto med Nemci in Francozi so v Strasbourgu pustili izjemno bogat in raznolik pečat. Mešanico vplivov je možno najhitreje opaziti na arhitekturi. Ene ob drugih se nahajajo tako palače, grajene po versajskem stilu, kot stare pisane hišice z lesenimi tramovi. Le te so tipične za regijo in skupaj s kulinaričnimi posebnostmi kot so tarte flambée, pivo in različne vrste klobas, naredijo Alzacijo drugačno od ostalih delov Francije. Mesto je srednje velikosti (kar je idealna velikost mesta za erasmus izmenjavo), približno tako veliko kot Ljubljana, vendar s svojim metropolitanim območjem zajema okoli 600.000

prebivalcev ter je sedež 3 evropskih institucij: Evropskega parlamenta, Sodišča za človekove pravice in Sveta Evrope.

Strasbourg ima največjo univerzo v Franciji (pribl. 45.000 študentov), ki privlači izjemno veliko tujih študentov. Že samo na medicinski fakulteti nas je bilo okoli 100. Mesto je zelo živahno in prebivalcu ponuja veliko. Edina stvar, ki bi jo omenila kot slabost, so zelo drugačni delovni časi v trgovinah in uradih ter kar pogoste stavke, zaradi katerih ne delujejo prometne povezave. Javni prevoz je drugače dobro organiziran, v vseh letnih časih, razen pozimi, pa je za študente najbolj uporabno kolo.

ŠTUDIJ MEDICINE

Študij je tukaj drugače organiziran kot v Sloveniji. Vsak semester je razdeljen na dve obdobji, ki trajata po dva meseca. Eno ustreza modulom (predavanja, vaje, seminarji), drugo pa delu v bolnišnici, za katerega so študentje tudi plačani. Vsak študent se lahko sam odloči s katerim delom bo začel najprej. Odločila sem se začetni z moduli.

To »teoretično obdobje« poteka tako, da se morajo študenti pripraviti za vsako predavanje, ki ga imajo na urniku. saj se vsaka teoretična vaja začne z vstopnim kolokvijem. Z iskanjem učnega gradiva nismo nikoli imeli težav, saj je v knjigarnah in v društvu medicincev vedno na voljo veliko skript in učbenikov. Ko smo odpisali kolokvij, smo vsakič dobili list s kliničnimi primeri z vprašanji. Pouk je potekal zelo interaktivno, saj smo skupaj razglabljali o primerih, ob tem pa je profesor s pomočjo predstavitve razlagal teorijo. Delo je tako zelo praktično usmerjeno in dobro pripravi študente na izpite in vaje v bolnišnici. V Franciji so namreč vsi pisni izpiti sestavljeni iz kliničnih primerov, glede na katere so postavljena tako teoretična (razlaga patologije) kot praktično-klinična vprašanja.

Urniki 5. letnika se tukaj ne razlikujejo močno od našega, zato sem v prvem in drugem semestru lahko izbrala skoraj vse potrebne predmete. Dalo pa se je tudi urediti, da Erasmus študenti opravljamo predmete iz različnih letnikov.

Praktični del se sestoji iz dela v bolnišnici. Sama sem opravila 1 mesec staža na pediatrični urgenci in 2 tedna na oddelku za ORL in cervikalno kirurgijo v bolnišnici Hautepierre, 1 mesec ginekologije v bolnišnici CMCO ter 2 tedna na oftalmološkem oddelku v Nouvel Hopital Civil. Vaje trajajo od 8.30 zjutraj do 12.30, na pediatriji pa so trajale od 8.30 do 18.00. Moram priznati, da je ravno staž tisti del študija v tujini, ki me je najbolj navdušil. Na vsakem oddelku so me vedno lepo sprejeli in se do mene prijazno obnašali. Na začetku sem

imela nekaj težav z jezikom, vendar s časom sem se navadila in pridobila dovolj samozavesti, da sem lahko s pacienti opravila anamnezo in status. Tisto, kar mi je bilo najbolj všeč na vajah, je bilo to, da so bile zelo raznolike in da so mi omogočili veliko samostojnega dela. Recimo na vajah iz pediatrije sem sama ali pa v paru z drugim študentom ali študentko sprejemala paciente, naredila anamnezo in status ter ju poročala zdravniku. Dostikrat so nam tudi dovolili spremljati operacije (ORL, oftalmologija), videla sem veliko različne patologije.

Na vseh vajah, razen pri pediatriji, sem imela prosto izbiro, na katerem oddelku bom vsak dan opravljala vaje. To pomeni, da sem se morala predstaviti ustreznemu profesorju/zdravniku ali pa specializantu in sem se jim tako priključila pri delu.

NASTANITEV

V Strasbourgu prebivam v študentskem domu z imenom Cité universitaire de la Robertsau, ki se nahaja v najbolj severnem delu mesta in je od centra oddaljeno okoli 4 km. V bližini se nahajata avtobusna in tramvajska postaja, zato oddaljenost od središča ne predstavlja velikih težav (razen, ko je v Franciji stavka, kar pa se zna zgoditi dokaj pogosto). V študentskem domu si delimo kopalnico in kuhinjo, vsak pa ima svojo sobo velikosti 9m², ki ima posteljo, mizo, omaro, police, hladilnik in umivalnik. Cena je ugodna, saj plačujemo 158 evrov na mesec. Sama sem v tem študentskem domu zelo zadovoljna, zato bi ga priporočala tudi vsem prihodnjim študentom, ki bodo prišli sem na izmenjavo. Prenočišče je drugače možno dobiti tudi v ostalih študentskih domovih (ki so vsi približno enaki, le da so bolj v centru mesta), za enako ceno. Obrazec za sobo, ki vam ga pošlje tukajšnji Erasmus koordinator, je treba oddati na začetku leta. Možno je izbirati med naštetimi študentskimi domovi. (Najbližje medicinski fakulteti se nahaja Cité universitaire de Gallia, ta je tudi najbolj centralen in ima najlepše sobe).

Obstajajo tudi druge možnosti. Največ pomoči in informacij glede prenočišča je možno dobiti preko študentske mreže – CROUS de Strasbourg. Tam vam bodo pomagali najti sobo v študentskih domovih (za študente medicine je to vse organizirano preko fakultete) ali pa v privatnih stanovanjih (cena najete sobe se giblje okoli 300-400 eu). Obstaja tudi takoimenovana »študentska stanovanja« / foyers d'étudiants, kjer si okoli 8 študentov deli stanovanje. Sobe lahko iščete tudi sami preko oglasov na internetu in preko poznanstev.

STROŠKI

Strasbourg je drago mesto, saj je zelo turistično in sprejema evropske predstavnike vsak mesec. Moram reči, da je kljub temu za študente dobro poskrbljeno. Cena sob v študentskem domu je ugodna (160 na mesec), poleg tega pa je možno dobiti mesečno finančno pomoč od francoske države (višino zneska določijo glede na dane podatke in ceno prebivališča; jaz sem dobila 40 eu na mesec). Tudi mesečne karte za prevoz, katerih osnovna cena za študente je 20 eur, se je dalo dobiti ceneje (od 2,20 do 10,10 na mesec, odvisno od izračuna). Tudi študentska prehrana je subvencionirana. V mestu se nahaja kar nekaj študentskih restavracij/menz, kjer je hrana precej dobra, v eni izmed njih pa je odlična, imenuje se Stiff. Za vsak mesec študija v 4., 5., in 6. letniku dobijo študentje v Franciji mesečno »plačo«. V petem letniku ta znaša 200 eu na mesec. Skupaj s prej omenjenimi olajšavami in Erasmus štipendijo to zadošča za lepo življenje.

ORGANIZACIJA

Za pridobitev vseh finančnih pomoči in za ureditev določenih dokumentov na faksu je v Franciji včasih potrebno zbrati kar precej motivacije in iznajdljivosti. Na začetku Erasmusa je bilo dosti težko ugotoviti, kje in kako je treba priskrbeti vse dokumente. Pomanjkanje informacij in slaba komunikacija na začetku zaradi neznanja jezika, sta naredili stvari dosti težke. V pomoč so vam v tem primeru lahko predvsem kakšne študentske organizacije, predvsem pa ostali erasmus študentje.

SPLOŠNI VTIS

Izmenjavo v Strasbourgu priporočam vsem, ki jih zanima Erasmus v Franciji. Osnovno znanje francoščine je nujno za lažji začetek, vendar ne glede na ovire z jezikom, je bilo to leto v tujini zame eno najbolj poučnih in zabavnih.

Svetlana Ponorac, Univerza Claude Bernard v Lyonu, Francija

V šolskem letu 2010/2011 sem del svojih študijskih obveznosti v 6. letniku opravljala na Univerzi Claude Bernarda v Lyonu. Že od samega začetka je bila izkušnja s tamkajšnjo univerzo nadvse prijetna in pozitivna. Ker sem opravljala v Lyonu le vaje, sem se po začetnem informativnem sestanku s koordinatorjem sestala le še enkrat, kajti izmenjava je potekala brez večjih težav.

SPREJEM

Sestanek s koordinatorjem v njegovi pisarni ter seznanitev z vsemi papirji in obveznostmi, ki jih je potrebno urediti pred pričetkom študija (zavarovanja, potrditve o cepljenjih, francoski bančni račun). Sestanek je bil sicer kratek in jedrnat, a dovolj informativen.

BIVANJE

Organizirano preko gostujoče univerze v nekoliko starejšem študentskem domu Mermoz. Za mesečno plačilo 150 evrov + doplačilo za internet (ki pogosto ni deloval oz. zaradi velikega števila študentov zelo obremenjen in počasen) mi je bila dodeljena soba 3x3m, s posteljo, pisalno mizo, omaro in umivalnikom, ter dostop do tušev, stranišč in kuhinje, skupnih za celo nadstropje oz. 50 sob. Študentski dom je predstavljal razočaranje za večino študentov, ki smo bivali tam. Temu je bilo krivo predvsem dejstvo, da sobe niso imele hladilnikov, posode, rjuh in pregrinjaj, tako da je bilo potrebno čim prej najti najbližjo Ikeo in si zagotoviti ugoden nakup nekaj osnovnih življenjskih potrebščin. Za pranje in sušenje oblačil pa je bilo potrebno vsakokrat odšteti 4evre.

VAJE

1.cikel (6 tednov): kardiološka bolnišnica Louis Pradel v Lyonu

Vaje iz kardiologije sem preživela skupaj s še dvema francoskima študentkama na t.i. »dnevni bolnišnici«, kamor so prihajali pacienti na kontrolne preglede predvsem po MI, pacienti s sumom na koronaropatijo ali valvulopatijo. Kako bomo preživele popoldne, je bilo prepuščeno naši izbiri: pregled pacientov, obisk ambulante (obravnavo pacientov z arterijsko hipertenzijo in različnimi KV faktorji tveganja,...) ali spremljanje pacientov na različnih diagnostičnih preiskavah: obremenitveni test (naučila sem se pravilno postaviti EKG elektrode, razumeti indikacije in kontraindikacije tovrstnega testa ter interpretirati rezultat in nadaljnjo obravnavo pacienta), transtorakalni in transesophagealni ultrazvok (razumevanje UZ in Doppler slike, razumevanje rezultatov), koronografijo. Popoldne smo sledile zdravniku na vizito, kjer je napravil sintezo rezultatov preiskav, ki so jih pacienti opravili v dopoldanskem času, jim spremenil terapijo ali naročil na ponoven kontrolni pregled.

Ker so bile vaje iz kardiologije moje prve vaje v francoskem jeziku, je bilo sprva potrebno nekaj časa za prilagoditev na tuji jezik, nov sistem dela, na drugačne medicinske izraze (Zdravniki namreč uporabljajo veliko kratic, francoska imena patologij pa so pogosto povsem drugačna od nam bolj znanih angleških) in nenazadnje na drugo okolje in drugo kulturo.

2.cikel (6tednov): Bolnišnica Heduard HERIOTA (HEH) v Lyonu, Enota za hematološke bolezni

Vaje iz hematologije so bile veliko bolj organizirane in načrtovane. Študentje smo bili v skupinah po 3 razdeljeni na različne oddelke. Jaz sem svoje vaje opravljala na oddelku za zdravljenje levkemij in multiplih mielomov, kjer so izvajali zdravljenje s kemoterapijo in tudi zdravljenje z avto- ali allo- transplantati matičnih celic. Vsakemu so bili dodeljeni štirje pacienti, ki si jih moral pregledovati vsak dan, spremljati odziv na zdravljenje in morebitne stranske učinke (oportunistične okužbe, GvHD...) ter zapisovati svoje ugotovitve v zdravstveni karton. Tekom vaj je bil organiziran tudi ogled njihovih laboratorijev za kariotipizacijo, imunofenotipizacijo, pregled razmazov kostnega mozga in laboratorija za transfuzije in pridobivanje matičnih celic. Enkrat na teden smo morali biti prisotni na jutranjih seminarjih, kjer smo študentje pripravili predstavitev kliničnega primera. Obvezen je bil tudi štirikratni obisk hematološke ambulante, od tega enkrat obisk ambulante za bolnike s hemofilijo. Tekom vaj smo se tudi sami naučili izvesti aspiracijo kostnega mozga. Ob koncu vaj je sledila kratka evalvacija: pisni del s kliničnim primerom in ustni del pogovor o njem.

Omenjene vaje so mi predstavljale izziv, kajti potrebno je bilo slediti hitrosti francoskih študentov in se v tujem jeziku približati izčrpanim bolnikom. Vendar sem se po zaključenih 6 tednih od oddelka poslovila z občutkom, da sem veliko pridobila.

3.cikel vaj: Nevrološka bolnišnica Pierre WERTHEIMER v Lyonu, enota za Nevrokirurgijo

Zadnje vaje sem opravljala na nevrokirurgiji, na oddelku za operacije hrbtenice (herniacije diskusa, zoožitve spinalnega kanala, zlomi vretenc, spinalni tumorji) in kranialnih travm (SDH najpogosteje). Na teh vajah je bila moja naloga pregled pacientov pred operacijo, prisotnost na viziti in pisanje napotnic pacientov za rehabilitacijski center. Naučila sem se očistiti in prevezati rano, vzeti vensko kri in napraviti periferno vensko pot. Po izbiri sem lahko šla tudi v kirurški blok, kjer sem se seznanila s pogoji sterilnosti in opazovala vrsto nevroloških operacij (diskektomije, artrodeze, osteosinteze, evakuacije subduralnih hematomov, operacije možganskih in spinalnih tumorjev, Arnold Chiari-jevega sindroma, stereotaktična implantacija elektrod, različne pediatrične operacije...), vendar sem bila zaradi velikega števila specializantov pretežno v vlogi opazovalca.

FRANCIJA IN POTOVANJA

Ulala! Les fromages, les vins, la langue, l' architecture, les amphithéâtres romaines, l'art, le paysage, les gens, la politesse, les parcs et le soleil, les berges de Rhône, les nuits à Fouvière, l'amitié, les yeux chaoureux, vieux Lyon et les traboules cachées, Croix Rouse, le jazz et l'accordéon, Parc de la Tête d'Or, le TGV, Paris, les montagnes, la mer....voilà pourqoui choisir la France...! ☺ ob vsem tem pet mesecev...pač ni dovolj!

Z zadnjim ciklom vaj se je morala zaključiti tudi moja študijska izmenjava v Lyonu. Tovrstna izkušnja je nedvomno za vsakega mladega človeka izredno bogata izkušnja. Ljudje vseh kultur, čigar korak se nenadoma znajde poleg tvojega, novi kraji in drugačne ideje ti z vsakim dnem odmikajo meje zaznavanja našega sveta, samega sebe in tudi drugih ljudi. Nešteti izzivi, s katerimi se soočaš na slehernem koraku pa napravijo tvojega duha izredno gibkega in oblikujejo nove karakterne lastnosti, ki upam, da mi bodo v prihodnosti služile kot močna baza pred novimi izzivi.

Barbara Jelerčič, Univerza v Firencah, Italija

Moja izkušnja se je začela že avgusta, saj sem se lahko udeležila EILC (European intensive language course) v Sieni. Vse podatke o slednjem se najde na internetu, prav tako poteka prijava preko interneta. V dopoldanskem času je potekal splošni tečaj glede na stopnjo, v popoldanskih urah pa smo bili študentje razdeljeni v skupine glede na stroko oziroma smer študija. Nastanjeni smo bili v študentskem domu, prav tako je bilo poskrbljeno za hrano v menzi.

Intenzivni tečaj je bil nadvse koristen, resnično sem se naučila veliko novega in dobro utrdila predhodnje znanje italijanskega jezika. Spoznala sem veliko novih študentov, ki so tako kot jaz že nestrpnno pričakovali začetek izmenjave v enem izmed mest v Italiji. Siena je bila tudi prvi pravi stik z Italijo, kjer smo lahko občutili ritem življenja italijanov in njihovo kulturo.

V septembru sem prišla na izmenjavo v Firenze, ki so bile naslednjih 10 mesecev moj novi dom. Sprememba okolja je včasih lahko zahtevna, iskanje stanovanja oziroma sobe v Firencah pa je prava " misija nemogoče". Obstaja veliko internetnih strani (firenze.bakeca.it, www.easystanza.it) kjer lahko oddaš oglas ali najdeš oglas, ki ti ustreza. Problem je, sploh v septembru, da je velikokrat, ko pokličeš, stanovanje že oddano. Jaz sem prišla v Firenze in v

istem dnevu na srečo tudi našla sobo, lahko bi se vse skupaj obrnilo veliko drugače. Kolegi iz fakultete so mi pripovedovali, da so morali spati v hostlu ali pri prijateljih, saj so potrebovali več časa, da so našli sobo. Odločila sem se, da si poiščem sobo v bližini fakultete (Facolta di medicina, Careggi), ki pa je bila izven centra mesta. Cene so strahovite, vsaj kar se tiče naših razmer, enoposteljna soba je bila 350 eur plus stroški, v centru se seveda cene strmo dvigajo in dosežejo tudi 500 eur na mesec.

Velikokrat je slišati, da je hoditi z avtom v Italijo največja napaka, iz lastnih izkušenj lahko povem, da temu ni čisto tako. Avtocesta do Firenc je super urejena, parkiranje si lahko urediš z letno dovolilnico, ki stane 35 eur, parkiranje samo pa tudi ni največji problem, seveda za center velja povsem druga zgodba, edino na italijanski način vožnje se je potrebno privaditi, potem pa gre brez problema.

Po nekaj dnevnem urejanju vsega potrebnega, spoznavanju sstanovalcev in prilagajanju novemu okolju, se je začelo zares. Pred uradnim začetkom šole je bilo za Erasmus študente organizirano uvodno predavanje oziroma introduction meeting, kjer so nam razložili pravila fakultete in kako vse skupaj pravzaprav poteka. Seveda ni potrebno posebej poudariti, da so govorili samo italijansko in da so tudi od nas to pričakovali. Urejanje dokumentacije na fakulteti, vpis in oblikovanja praktičnih vaj je teklo zelo hitro, saj imajo Erasmus pisarno zelo dobro organizirano.

Sama sem se odločila opravljati vaje (tirocinio) in nekaj izpitov. Pri njih, vsaj kar se tiče medicinske fakultete, se mi zdi, da dajo veliko več poudarka na teorijo kot prakso, to sem občutila tudi sama, potrdili so tudi italijanski študentje. Kar se tiče vaj, se je bilo potrebno individualno dogovoriti z mentorji, s katerimi si potem opravljal vaje. Verjetno kot povsod so nekateri bili zelo prijazni in voljni razložiti prav vse, drugi so to raje dodelili kakšnemu specializantu, ki pa tudi ni bil ravno navdušen nad senco nekega študenta. Vse poteka v italijanščini, redki so tisti, ki vsaj vprašajo, če želiš, da kakšno stvar povedo ali razložijo v angleščini.

Moram reči, da me je na začetku kar malo skrbelo, kako bo šlo, kar se tiče jezika, ampak z vsakodneвно prakso in trdom se da vse dogovoriti, razumeti in izmenjava teče brez vsakršnega problema.

Za Erasmus študente je organiziran tudi brezplačni tečaj italijanščine, kjer lahko še hitreje pridobiš nova znanja in spoznaš nove ljudi. Obstaja tudi organizacija, skupina za Erasmus študente, ki prireja vsako tedenske tematske zabave in izlete širom Italije, tako, da nikoli ni dolgčas in vedno je možnost za spoznavanje novih ljudi, tako domačinov, kot tujcev iz celega sveta in prakticiranje jezika.

Med Erasmus izmenjavo se vedno najde tudi nekaj časa za potovanja. Letalske zveze z nizkocenovnimi letalskimi prevozniki so po vsej Italiji in Evropi, povezave vlakov pa so tudi super (trenitalia.it).

Stroški življenja so v Italiji kar visoki, cene sobe, hrana in nekaj malega žepnine Erasmus štipendija ne pokrije, tako, da so starši odigrali tudi pomemno vlogo, kar se tiče finančne plati.

Firence so čudovito mesto, polno znamenitosti, čudovitih stavb in prefinjenosti. Trume turistov jih oblegajo v jesenskem in pomladno-poletnem času, tako, da je včasih kar malo naporno.

Toskana je nadvse čudovita, majhna mesta na hribčkih od Cortone, Montepulciano, Montalcina, Monteriggiona pa vse do San Gimignano, pokrajine Chianti in Volterra. Toskanska mesta Arezzo, Perugia, Siena, San Vincenzo, Pisa in Lucca dajo poseben občutek in pečat čudovitemu delu Italije. Rim kot glavno mesto si je potrebno ogledati, saj je kot pravijo res večno. Obiskali smo tudi Isola d'Elba, Sardinijo, Cinque terre. Mesta so lahko dostopna z avtom, vlaki, kot tudi z avtobusi, cene primerne, kar vidiš je zares neprecenljivo.

Italija mi je sedaj še bližja. V tem letu sem videla veliko, spoznala veliko čudovitih krajev in ljudi, utrdila jezik, opravila veliko vaj in izpitov na fakulteti, ter pridobila nove izkušnje. Dokazala sem, da zmorem tudi v tujini zgraditi majhen del življenjskega obdobja, ki mi bo za vedno ostal v zelo lepem spominu in samo zahvalim se lahko vsem, ki so mi omogočili to čudovito leto.

Nejc Planinc, Medicinska univerza na Dunaju, Avstrija

Medicinska univerza na Dunaju je sorazmerno mlada ustanova, saj deluje šele od leta 2004, toda izjemno bogata zgodovina le-te sega mnogo stoletij v preteklost. Dunajska Medicinska univerza namreč izhaja iz svoje ugledne predhodnice, nekdanje Medicinske fakultete Univerze na Dunaju, katere začetki segajo v daljno 14. stoletje. V njeni izredno pestri ter slavni zgodovini se zato preko različnih obdobj pojavljajo imena, ki še danes ogromno pomenijo na področju medicine in zdravstva. V povezavi z dunajsko Medicinsko univerzo se tako najdejo ljudje kot so Philipp Semmelweis, Karl Rokitansky, Josef Skoda, Max Gruber ter nekateri nobelovi nagrajenci za medicino pri dosežkih, ki segajo na področje hematologije, fizike, otorinolaringologije in farmakologije. Dandanes dosegajo znanstveniki ter sodelavci Medicinske univerze na Dunaju odmevnejše uspehe zlasti v onkologiji, ginekologiji, nevrologiji, presaditvah in genetiki. Tudi predmetnik dunajske Medicinske univerze je posodobljen. Predklinični predmeti v svoji običajni obliki ne obstajajo več, ampak se smiselno dopolnjujejo znotraj posameznih sklopov. Namesto anatomije, fiziologije, biokemije ter ostalih predmetov tako osrednjo mesto prevzame določena telesna enota. Enota o prebavilih na ta način zajema celotno anatomijo, histologijo, embriologijo, farmakologijo, biokemijo, fiziko, patologijo ter patološko fiziologijo prebavil. Podobno velja za dihala, ožilje, čutila ter ostale organske sisteme, medtem ko vsi klinični predmeti ohranjajo svojo prvobitno obliko.

Največji njihov poudarek sloni na vajah, ki se izvajajo po raznih bolnišnicah širom mesta. Te bolnice so dostopne s podzemno železnico oziroma drugimi oblikami javnega prevoza. Največja izmed bolnišnic je vsesplošna bolnica ali kratko AKH. Tu potekajo številna predavanja ter ostale oblike učnih dejavnosti, nekatere obveznosti pa se vršijo na inštitutih dunajske Medicinske univerze, ki se nahajajo v bližini Univerze na Dunaju. Prisotnost ni obvezna na vseh predavanjih, se pa zato zahteva obvezna udeležba vaj. Vaje navadno potekajo v dopoldanskem času, saj so popoldnevi namenjeni predavanjem ter seminarjem. Na vajah je moč videti veliko različnih zanimivih primerov pa tudi slučaje, ki se sicer nekoliko redkeje pojavljajo. Ponavadi se mentorji na vajah zelo potrudijo za svojo skupino, ki jo sestavljajo 4 do 5 ljudi ter s svojim znanjem in prijaznostjo pomagajo k lažjemu razumevanju oziroma boljšem dojetju snovi. Do gostujočih študentov znajo biti nekateri zdravniki še posebej uvidevni ter pokroviteljski. Prav nič uvideven ali prijazen pa ni končni izpit, ki ga ponudijo na dunajski Medicinski univerzi. V svojem bistvu to ni izpit temveč zvezek, kajti v njem so na isti dan zajeti vsi predmeti. Posamičnega opravljanja predmetov preko več izpitov ni. Sam izpit je sicer pisne narave in se kot tak piše po več ur na enkrat. Poleg tega, da se opravljajo vsi predmeti znotraj enega izpita na isti dan, kar zahteva večmesečno

učenje, so čisto vsa vprašanja nadpovprečno zahtevna ter izključno v nemškem jeziku. Študentje na izmenjavi Erasmus namreč dobijo isti izpit kot redni študentje. Možnost pisanja posebnega ali prilagojenega izpita za tujce je izključena. Ta izpit, imenovan tudi SIP, sicer velja za enega najtežjih pa tudi najbolj nepravičnih izpitov v sosednji Avstriji nasploh. Poleg izredno težkih vprašanj je tudi način ocenjevanja nadvse strog in prav nič popustljiv, kar lahko na koncu povsem pokvari dober vtis o Erasmus izmenjavi na dunajski Medicinski univerzi.

KONČNO VSEBINSKO POROČILO

Medicinska univerza na Dunaju se nahaja v glavnem mestu severne sosednje obmejne države. Zaradi sorazmerne bližine ter zgodovinske prepletenosti so na Dunaj že v preteklosti odhajali številni Slovenci in tam zapustili mnoge sledi ter pečate, med katerimi se je sooblikovala tudi podoba mesta samega. Od kod pravzaprav izvira slovenska različica imena za mesto Dunaj, je težko povsem pravilno ugotoviti. Ostala imena za to mesto namreč izhajajo iz prvotnega poimenovanja s strani starih Rimljanov, ki so svoje ozemlje razširili tudi na to področje. Samo mesto Dunaj je sicer razdeljeno na več okrajev. Zanimivo je, da nekateri viri navajajo kot izvor za ime 9. okraja na osnovi slovenske besede, pravitako pa naj bi bili tudi nekateri ostali predeli Dunaja poimenovani na temeljih nekaterih izrazov v slovenščini. Po svojevrstnem naključju se ravno v 9. okraju nahajata glavna bolnišnica ter Medicinska univerza na Dunaju. Sledi slovenstva je mogoče najti tudi v ostalih dunajskih okrajih. Tam so jih zapuščali predvsem naši rojaki, ki so na Dunaju živeli ter delovali. Področja, na katera so Slovenci vplivali na Dunaj ali pa je mesto vplivalo nanje, segajo od književnosti, arhitekture, duhovništva, izobraževanja, fizike, konjereje, kostanjarstva vse do narodopisja pa še kam. Med prepoznavnejša imena tako sodi prvi dunajski škof in ustanovitelj svetovno znanega zbora Dunajskih slavčkov Jurij Slatkonja, ki se je rodil v Ljubljani. Naslednji, ki je zaznamoval mesto Dunaj je bil Fran Miklošič, pravnik iz okolice Ljutomera, bolj znan po svojih slavističnih delih pa tudi pisanju v drugih jezikih. Na dunajski Univerzi je Fran Miklošič ustanovil katedro za slavistiko, ki je obstaja celo pred germanistiko, prav tako pa je bil na tamkajšni univerzi tudi dekan ter kasneje rektor. Je edini Slovenec, po katerem je na Dunaju poimenovana ulica, ima pa tudi svoj doprski kip, ki slavno in ponosno krasi notranjost prostorov Univerze na Dunaju. Naslednji Slovenec, kateremu v čast so postavili doprski kip v Univerzi na Dunaju je rojak iz Celovca, matematik, fizik in pesnik Jožef Stefan. Tudi on je bil rektor Univerze na Dunaju, poleg tega pa tudi prvi predsednik avstrijskega elektrotehniškega društva ter član več znanstvenih združenj po Evropi. Znan je

po Stefan-Boltzmannovem zakonu ter Stefanovi konstanti. Svojo zapuščino je v izobraževalnih krogih Dunaja pustil tudi jezikoslovec Jernej Kopitar, katerega ime je zato vtisnjeno v spominsko ploščo Univerze na Dunaju. Poleg njega so se na Dunaju izobraževali ter ustvarjali še France Prešeren, ki je končal Pravno fakulteto na Dunaju, pročelje vhoda mestnega urada za 8. okraj pa krasi spominska plošča s posvetilom našemu velikemu pesniku pa Ivan Cankar (med drugim objavil delo Slovenski umetniki na Dunaju), Oton Župančič (član literarnega krožka slovenskih študentov na Dunaju), Josip Stritar (Dunajska pisma), Josip Jurčič (študij slavistike in klasične filologije na Dunaju) ter mnogi drugi.

Posebej zanimiva je zgodba Luke Knaflja. Na Dolenjskem rojeni duhovnik je služboval tudi na dunajski dvorni bolnišnici, svoje premoženje pa je v oporoki namenil za potrebe Knafljeve ustanove. Kot prvi jo je vodil Jurij Bohinc, prav tako eden izmed slovenskih rektorjev Univerze na Dunaju, njen namen pa je bila denarna podpora Slovincem na Dunaju, ki so sem prišli na svoj študij. Med štipendisti velja izpostaviti Jerneja Kopitarja, Franceta Prešerna ter Friderika Barago. Slednji je na Dunaju študiral pravo, znan pa je predvsem kot misijonar pri Indijancih v severni Ameriki, kjer naj bi kot prvi omenil zgodbo o indijanski princesi Pochahontas v jeziku, ki ni indijanski. Med prejemniki Knafljeve štipendije se najdejo tudi Simon Jenko, Oton Župančič, Ivan Tavčar ter številni ostali pomembni Slovenci. Ni pa Knafljeva ustanova edina zgradba s slovenskim pridihom na Dunaju. Tu sta delovala in ustvarjala Jože Plečnik ter Maks Fabiani. Stavbe slednjega so umeščene v samo strogo središče mesta Dunaj, med njimi velja izpostaviti palačo Urania ter Artario. Stavbe, ki jih je snoval Jože Plečnik pa se nahajajo tako v mestnem jedru kot tudi drugod po Dunaju. Sem sodita denimo Plečnikov vodnjak ter cerkev Sv. Duha. Danes med arhitekti na Dunaju deluje predvsem zamejski Slovenec Boris Podrecca, ki se je podpisal pod načrt Millenium Towra, tretje najvišje zgradbe v Avstriji, katera stoji v 20. okraju na Dunaju. S Primorske je na Dunaj prišel tudi pater Ivan Tomažič, ustanovitelj Korotana, kjer najde zatočišče veliko število današnjih slovenskih študentov na Dunaju. V isti zgradbi se nahaja slovenski kulturni center. Mnogo je še drugih stvari, ki povezujejo Slovenijo in Slovence ter Dunaj. To so kraški konji lipicanci, slovenski peki kostanja na Dunaju, to mesto je omenjeno celo v pregovoru, ki svetuje puščanje trebuha zunaj v primeru odhoda na Dunaj. Tukaj je nadalje slovenska cerkev (5. okraj), kjer se pretežno zbirajo zdomci, ki so boljše življenje na Dunaj prišli iskati večinoma iz Prekmurja. Nenazadnje pa je Dunaj omenjen še v pravljicah in pripovedkah, kakršni sta denimo o Martinu Krpanu iz Notranjske oziroma Belokranjcu Petru Klepcu, ki sta Dunaj obvarovala pred hudobnimi Turki. Tako se zgodba nekih prebivalcev preko Primorske, Notranjske, Gorenjske, Dolenjske, Bele krajine, Štajerske, Koroške, Prlekije in Prekmurja

sklene na Dunaju, kamor sem iz Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani odšel na enoletno Erasmus izmenjavo tudi jaz.

Mojca Bizjak, Medizinische Universität Graz, Avstrija

Trajanje izmenjave: 11. december 2010 do 1. julij 2011

Za Graz sem se odločila predvsem zaradi oddaljenosti (le uro in pol vožnje z avtom iz Ljubljane), jezika in ugleda graške medicinske fakultete. Tam sem opravljala vaje iz predmeta Interna medicina.

Pred prihodom sem od njihove koordinatorice dobila vse potrebne informacije, pomagala mi je tudi pri zapletih s pridobitvijo sobe v študentskem domu. Komunikacija je potekala v nemškem jeziku, kar mi je sprva povzročalo težave, kasneje pa sem v jeziku precej napredovala. Težave sem imela le pri razumevanju starejših ljudi, saj so pogosto govorili v močnem štajerskem narečju.

Pouk tam poteka v 5-tedenskih sklopih, katerim sledi izpit. Tako sem najprej opravljala nefrologijo, nato pulmologijo, endokrinologijo in kardiologijo. Pouk je kombinacija vaj, predavanj in seminarjev. V povprečju je vseh skupaj le 2-3 ure dnevno, kar je po mojem mnenju absolutno premalo.

Pri delu na kliniki je glavna okupacija študentov pisanje EKG meritev (s pomočjo EKG naprave), jemanje krvi (arterijsko, vensko) ter vstavljanje katetrov. Česa drugega se pri praktičnem delu žal nisem naučila, nad čimer sem bila precej razočarana. Na predavanjih in seminarjih smo govorili o osnovnih zadevah, za moj okus kar preveč osnovnih. Tudi na izpitih niso zahtevali veliko in od tu prihaja moje največje razočaranje. Po pogovoru s tamkajšnjimi kolegi le redko kdo pred izpitom v roke prime knjigo – za test namreč zadostujejo stara vprašanja, ki pa niti približno ne zagotavljajo razgledanosti nad obravnavano tematiko. Poleg tega so vsa vprašanja izpirnega tipa – za obkroževati. Za primer naj navedem, da lahko z le nekaj-dnevnim učenjem opraviš vsak izpit, tudi interno medicino.

Za opravljanje vaj so mi haljo ter hlače priskrbeli oni, stetoskop pa sem morala imeti svoj. Vaje potekajo vsak dan od pol osmih zjutraj do treh ali štirih popoldne. Vmes je odmor za kosilo, katerega sem pogosto jedla v njihovi odlični in poceni menzi – za juho, glavno jed, solato in sladico skupaj sem odštela 2,8 evra. Na izbiro pa je bil tudi bogato založenin prav tako poceni solatni bar. Zraven kompleksa bolnišnic je velika knjižnica, kjer ima vsak dostop do velike izbire knjig ter interneta.

V Gradcu se veliko študentov prevaža s kolesi, imajo pa tudi dobro razvit sistem tramvajev ter avtobusev. Vlaku iz Ljubljane do Maribora vozi tri ure nekajkrat dnevno. Živela sem v študentskem domu. Posteljo v eno- ali dvoposteljni sobi lahko najameš za en ali dva semestra po ceni od 140-250 evrov. Jaz sem bila s svojo zelo zadovoljna – bila je velika, na dobri lokaciji in relativno poceni.

Graške Univerze imajo odlično vzpostavljen sistem športnih aktivnosti, na katere se je možno prijaviti ob začetku vsakega semestra. S tem je potrebno pohiteti, saj se mesta najbolj priljubljenih športov ter terminov hitro zasedejo. Na voljo so najrazličnejši plesi, veliko zvrsti aerobik ter borilnih veščin, atletika, gimnastika, plavanje, plezanje, ekipni športi... Za 1-urno aktivnost enkrat tedensko je potrebno plačati 16 evrov na semester, za 1,5-urno 24 evrov itd.

Prav tako odlična je organizacija ESN, ki za Erasmus študente organizira smučanja, izlete, ogleda mest, karaoke, zabave, piknike, filme, kolesarjenja, pohodništva redno nekajkrat tedensko. Cene za vse aktivnosti so ugodne.

Če povzamem, izmenjavo v Gradcu bi priporočila nekemu, ki se želi naučiti jezika in se udeleževati številnih obšolskih aktivnosti. Žal pa je ne morem priporočiti nekemu, ki bi želel napredovati na akademskem nivoju.

**Miha Kisilak, Univeristätsklinik für Unfallchirurgie, LKH
Graz, Avstrija**

PRAKSA

FORMALNOSTI V SLOVENIJI

Pred odhodom v Avstrijo sem se sestal s prof. Smrkoljem, mu pokazal svoj training agreement ter mu povedal, da za pol leta odhajam na kirurško prakso v Avstrijo. Profesor ni kompliciral – pred menoj je tajnici diktiral potrdilo o opravljenih vajah iz kirurgije v celoti, ga podpisal, mi ga izročil in dodal, da lahko izpit opravljam šele po prihodu nazaj. Zelo korektno.

PRVI DNEVI

Prvi dan sem dobil pozivnik, izkaznico, merilec sevanja, ključne in naročilnico za obleko (hlače in haljo). Omarico sem imel v dežurni sobi. Na kliniki nimaš nobenega mentorja, slednji je samo formalno napisan na papirjih. Namesto tega sem dobil status gostujočega študenta. To pomeni, da se učiš od vseh zdravnikov na oddelku, da so vsi tvoji šefi in da si hkrati tudi sam svoj šef.

ODDELČNE OBVEZNOSTI

Sestre v Avstriji ne smejo jemati krvi in polagati venskih kanalov. Študenta tako na oddelku vsako jutro v povprečju pričaka 20 odvzemov krvi, 5 venskih kanalov, 10 infuzij in 3 EKG-ji. Kot študentu 6. letnika mi nihče ni razložil ničesar, saj je bilo samoumevno, da naj bi to znal. Kot samouk sem tekom prakse (skupaj s sprejemno ambulanto) opravil okoli 2000 odvzemov krvi in položil 500 venskih kanalov.

SPREJEMNA AMBULANTA

Sprejemno ambulanto vodijo »Turnusärzte« (sekundarji). S 3 od 4 smo začeli istočasno, tako da smo bili vsi bolj sveži in se skupaj učili, dopolnjevali. Opravljal sem klinične preglede, preveze (povoji, opornice), naročal na rentgen/CT, v primeru sprejema pa klasični trojček: odvzem krvi, EKG in venski kanal s protibolečinsko infuzijo. Priložnostno sem šival, opazoval tehnike mavčenja in neporiranja v gipsarni, ipd. Sprejemna ambulanta travmatologije je združena s splošno kirurško, zato sem pogosto poškilil k sosedom, ko so imeli kakšen zanimiv primer. Prav tako se v sprejemno ambulanto kliče, ko se rabijo asistence – nekajkrat sem tako asistiral na plastični/žilni kirurgiji.

KONTROLNE IN SPECIALISTIČNE AMBULANTE

V kontrolnih ambulantah delajo mladi specializanti »Assistentärzte«, v specialističnih ambulantah pa starejši specializanti »Oberärzte«. V obojih ni veliko praktičnega dela, temveč učenje principov rehabilitacije, dokončne oskrbe, celjenja fraktur in prisotpu h komplikacijam. V specialističnih ambulantah bolje spoznaš funkcionalno anatomijo, kriterije

za operativno oskrbo in podrobnejši klinični pregled sklepov. Vsa vprašanja so lepo sprejeta in dobijo obširen odgovor. Skupaj sem v vseh ambulantah prisostvoval obravnavi okoli 3000 pacientov.

OPERACIJSKI BLOK

Redno sem bil klican za asistenco, kar je bila tudi glavnina mojega dela (cca. 3 velike operacije dnevno). Pravila so izredno stroga. Vsaka praktična izkušnja je težko prigarana (princip: »Den Haken und den Mund zu halten!«). Kirurgi praviloma ne prepustijo prav nobenega dela. Ko napreduješ z obnašanjem v sterilnih pogojih in načeloma osvojiš asistenco ter dolgo časa ne storiš nobene večje napake, se vztrajnost in dobro delo izjemoma začeta nagrajevati. V 3 mesecih sem asistirал preko 250 operacij (cca. 65 aritroskopi, 65 protez in 120 osteosintez).

TIPIČEN DAN

Zjutraj ob 7. uri na oddelku začneš z odvzemom krvi, venskimi kanali, itd. Do jutranjega raporta ob 7.30 se potrudiš opraviti čim več oddelčnih obveznosti, po njem pa z njimi hitro nadaljuješ. Prekine te pozivnik in že si v operacijski. Asistiraš 2-3 operacije, med njimi pa gledaš posnetke naslednje operacije na YouTube-u oz. bereš korake te operacije (Surgical Reference na www.aofoundation.org), čez ramo včasih opazuješ asistenco koga. Po operacijah odrineš v sprejemno ambulanto, kjer delaš do konca dneva (16. ure, odvisno od gužve...). Če je v sprejemni mirno, obiščeš kontrolne/specialistične ambulante, sicer pa ostaneš, dokler te lakota in utrujenost ne premagata.

DODATNO IZOBRAŽEVANJE

Na oddelku sem se redno udeleževal izobraževanj za inštrumentarje (učenje korakov operacij/kirurških pripomočkov) in negovalce (priprava/postavitve bolnikov za operacijo). Strokovno sem se po nasvetu prof. Smrkolja udeležil 6 Trauma Workshopov (skupaj vrednih 40 točk) za kirurge prof. Grecheniga, in sicer: Punkcije in infiltracije, mala kirurgija roke, Radiološka diagnostika v urgentni ambulanti, klinična diagnostika sklepov, dokončna oskrba ran ob sprejemu ter urgentni kirurški posegi. Poudarek je bil na praktičnem delu s kadavri ob pomoči izkušenih inštruktorjev. Kot edinega študenta so me obravnavali enakopravno, predvsem pa mi preko podajanja nasvetov in izkušenj popolnoma v novi luči pokazali področje travmatologije. Brez dvoma ena najboljših oblik izobraževanja, ki sem je bil v življenju deležen.

NASVET KOLEGOM ŠTUDENTOM

Travmatologija v Gradcu je tipična hierarhična »stara šola« po nemškem vzorcu. Študenta se (iz)rabi za oddečne obveznosti in držanje kljuk v operacijski. Z njim se sicer teoretično zelo solidno ukvarja, a ne vloži čisto nič truda/zaupanja v njegove praktične sposobnosti. Prav zato tipičnemu študentu prakso v Gradcu močno odsvetujem. Sam sem se angažiral na vseh področjih in bil resnično »prisoten na kliniki«, pa sam vseeno praktično nisem delal niti desetino toliko, kot v času voluntiranja na KO za travmatologijo doma v Ljubljani.

OSEBNA IZKUŠNJA

Kot nekomu, ki ga zanima kirurgija lokomotornega aparata in je ravnokar 3 mesece preživel na urgenci, mi je od te prakse ostalo le eno – izkušnja. Nadgradil sem svoj občutek pri kliničnem pregledu, postal sem bolj suveren pri branju rentgena, znam se obnašati v sterilnem okolju, poznam korake večine travmatoloških operacij in popolnoma na drugačnem nivoju razmišljam/obravnavam pacienta, kot pred to prakso. Osvojil sem bazična znanja, ki mi bodo verjetno pomagala pri prehodu v specializacijo, v kolikor se bom za to odločil. Čeprav končujem z lepim spominom, pa je bila večino časa morala na minimumu in prakse ne bi zdržal, če me področje ne bi resnično zanimalo in na oddelku ne bi našel redkih zdravnikov (OA Boldin, OA Hartwagner), ki so v pravem trenutku znali povedati prave besede, ki so me držali pokonci. To obdobje me je na nek način ponovno naučilo nečesa, kar sam že dolgo časa vem: da tako v življenju kot tudi na urgenci, ni nobena stvar bolj vredna kot oseba, na katero se lahko obrneš in da biti dober zdravnik, v resnici pomeni, imeti ne samo znanje in izkušnje, temveč tudi iskren interes do področja, na katerem se udejstvuješ.

Špela Nastran, University of Oulu, Finska

Finska je država, ki me je navdušila v vseh pogledih. Na prvem mestu seveda s stomatološko kliniko in kliničnim delom, kar je bil tudi prvotni razlog mojega odhoda na izmenjavo. Nič manj pomembne pa so tudi ostale stvari, kot so sproščenost ljudi, gostoljubje, srčnost, čudovita pokrajina in obdanost z naravo na vsakem koraku.

Kot sem že omenila v svojem prvem poročilu so prijave, birokracija ter nastanitev potekale brez problemov. Ob prihodu me je pričakala moja kummi študentka Anna ter me pospremila do študentskega doma. Oulu je dokaj majhno mesto in zdi se mi, da sem se že po enem

tednu povsem znašla in se počutila kot doma. Ko smo se spoznali s koordinatorko Virpi Harilo nam je povedala, da se nam bodo predavanja začela nekoliko kasneje, smo pa lahko na lastno željo takoj začeli z asistiranjem. Že prvi teden asistiranja sem ugotovila, da mi je tak način spremljanja vaj všeč, zelo veliko stvari sem se naučila, veliko je materialov in pripomočkov ki sem jih prvič videla. S finskimi študenti sem se vnaprej dogovorila, kateri dan in katero uro bom prišla asistirat, krožil pa je tudi seznam z imeni študentov na izmenjavi, kamor so vpisali datum in uro kdaj rabijo pomoč. Večina študentov me je zelo lepo sprejela. Nekateri so zaradi slabšega znanja malo manj govorili angleško, spet drugi so bili zelo navdušeni, da lahko malo povadijo tuj jezik in so mi z veseljem razlagali navodila asistentov in profesorjev. Na koncu sem imela redne tri študente, katerim sem asistirala in spremljala njihove paciente. Uniforme smo dobili tam, ravno tako zaščitna očala, halje, čeljusti in vse materiale za delo na fantomih.

Navdušena sem nad odnosi, ki jih imajo tukaj študenti s profesorji ter asistenti. Vzdušje je zelo sproščeno, kolegialno, povprečno asistent porabi 20 minut ali več pri študentu, ko ga leta pokliče za nasvet. Debata ponavadi poteka zelo sproščeno in zaželjena so dodatna vprašanja. Vesela in presenečena sem bila, da so tudi mene vključevali v pogovor in želeli so izvedeti moje mnenje o primeru ter kako se mi spopadamo s tem doma. Seveda je tudi organizacija kliničnih vaj eden izmed razlogov, da je vzdušje lahko bolj intimno in sproščeno. Vsak študent ima namreč svoj »box«, ki izgleda kot majhna ordinacija. Spremljala sem tudi sprejem in prvi pregled pacienta ter izvajanje slinskih testov kar se mi je zdelo zelo zanimivo.

Meseca marca sem se udeležila simpozija v Helsinkih na temo implantologije:« Focus on Implants«, ki je potekal 10. in 11. v angleščini. 25. in 26. marca smo imeli organizirano dnevno ekskurzijo v mesta Kokkola, Pori in Turku. V Kokkoli so nam predstavili program dela in organizacije tamkajšnjega zdravstvenega doma. Prav tako v Poriju in Turkuju, ki sta vključena v zelo zanimiv projekt, ki ga je začela univerza v Turkuju - klinične vaje študentov dentalne medicine namreč potekajo v zdravstvenih domovih različnih finskih mestih, študentje pa delajo v pravih ordinacijah. Mesto Pori me je med drugim navdušilo s svojo aktivnostjo pri ozaveščanju ljudi o pomembnosti preventive, organizirajo razne delavnice za otroke in odrasle, zadnja kampanija pa so bili plakati s finsko hokejsko reprezentanco z zobnimi ščetkami v rokah, ki so bili razobešeni naokrog, med drugim tudi na mestnih avtobusih. V Turkuju smo imeli delavnice še z ostalimi študenti, kjer sem tudi sama sodelovala s predstavitvijo naše fakultete ter pogovorom na temo izmenjav.

S predavanji smo začeli šele marca, kar se mi zdi kar pozno. Kljub temu smo imeli predavanj kar veliko in so bila vsa zelo zanimiva. Ker so bila namenjena samo študentom na izmenjavi so bila seveda v angleščini, teme pa so skušali izbrati čim bolj aktualne in zanimive, tako da je bilo veliko govora o implantologiji s protetičnega in parodontalnega vidika, temporomandibularnih motnjah, bone grafting, organizaciji finskega zdravstvenega sistema itd. Predavanja so bila zelo zanimiva in mislim, da so se res potrudili, da bi bila atraktivna in všečna.

Organizirane smo imeli tudi vaje na fantomih. Vajalnica s fantomi je bila, tako kot glavna vajalnica, pred kratkim prenovljena. Pri vajah iz maksilofacialne in oralne kirurgije smo dobili vsak svoje čeljusti, na katerih smo izdelali splinte in povezave spodnje in zgornje čeljusti v primeru travme. Na vajah iz parodontologije smo ravno tako dobili svoje čeljusti, kjer smo merili poglobljene žepe, prizadete bifurkacije, luščili in gladili korenine, odstranjevali zobni kamen z različnimi soničnimi inštrumenti itd. Vaje smo imeli tudi iz področja rentgenologije. Na vajah sem bila skupaj s finsko študentko, kjer sva opisovali rentgenske slike, ortopatomograme ter lokalne rtg slike, nato je prišla profesorica in smo skupaj predebatirali in rešili protokol. Na fantomih smo sami naredili rentgenske posnetke interkaninega ter transkaninega sektorja, kar je bilo zame nekaj povsem novega. Slikali smo tudi zobe z vstavljenimi endodontskimi iglami, saj tukaj pri endodontiji slikajo tudi v fazi preverjanja delovne dolžine.

Maja smo imeli obdobje izpitov. Jaz sem opravljala dva izpita. Prvi je bil zdravljenje brez zobnih pacientov, drugi pa je bil Dentalna anksioznost. Oba izpita sta bila dokaj obsežna in vredna maksimalno št ECST, torej 3 točke. Ostale ECST točke sem pridobila predvsem z asistiranjem (27 ur 1 ECST) ter udeleževanjem kongresa ter ekskurzije. Opravljala sem tudi tečaj in na koncu izpit iz finskega jezika.

In tako je mojih 5 mesecev na Finskem minilo. Polna lepih spominov se vračam domov. Ta izmenjava je presegla vsa moja pričakovanja. Vsem, ki so kdajkoli šli na izmenjavo se pridružujem pri mnenju, da je to enkratna in neponovljiva izkušnja, ki ti omogoči razširitev in poglobitev znanja, motivacijo pri vsakdanjem delu in ti odpre nešteto novih vrat v svet . Vse v življenju je možno, potrebna je samo zadostna želja in motivacija. Koliko posameznik izkoristi svoj študij v tujini, pa je odvisno predvsem od njegove lastne aktivnosti in interesov.

Moj nasvet vsem, ki se odpravljate na izmenjavo je predvsem ta, da naj vas ne bo strah, bodite aktivni in radovedni in čim bolj izkoristite teh nekaj mesecev v tujini!

Lucija Bukovec, Charité Universitätsmedizin Berlin, Nemčija

Moja dva semestra trajajoča izmenjava na Medicinski univerzi Charité v Berlinu v Nemčiji (Charité Universitätsmedizin Berlin) se je začela meseca septembra 2010. V Berlin sem odšla 1. septembra 2010, 10. septembra naj bi začela z enomesečnim intenzivnim tečajem nemščine na univerzi Humboldt, 18. oktobra pa s študijem na Charité. V zimskem semestru sem bila popolnoma običajna študentka na Charitéju, torej hodila sem na predavanja in vaje njihovega 5. in 6. kliničnega semestra. V poletnem semestru sem opravljala Famulaturen, torej klinične rotacije na treh različnih oddelkih. Izbrala sem 4 tedne pediatrije in 4 tedne ginekologije, ker sem študentka 5. letnika in 3 tedne psihiatrije, ker bi bilo 8 tednov (za Charité, ne zaradi kreditov za našo univerzo) premalo in ker me psihiatrija zanima. Med spodobno dolgimi semestrskimi počitnicami nisem opravljala kliničnih rotacij (načeloma je tudi to možno) in v poletnem semestru sem si vzela med vajami 2 tedna prosto, tako da sem končala sredi julija. Berlin bom zapustila tako pozno kot le mogoče, torej začetek septembra.

Že v drugem odstavku lahko povem, da je bila odločitev za izmenjavo ena boljših v mojem življenju, vključno s tem, da sem se odločila za dva semestra in izbrala Charité oz. Berlin.

Najprej o akademskem delu izmenjave. Ker so nekateri naši profesorji včasih rahlo zadržani do izmenjav, tu nisem mogla opravljati večine izpitov (zdi se mi pa, da če bi se prejšnjo pomlad malo bolj potrudila, bi se najbrž lahko dogovorila tudi za kakšen izpit več). Opravljanje izpitov tu je vsekakor dobra stvar, ker so dejansko lažji. Res da so takoj po koncu semestra, vsi v enem tednu, ampak le pisni, z multiple choice vprašanji, nobenih ustnih in nobenih praktičnih izpitov.

Študijsko življenje v zimskem semestru ni bilo pretirano naporno. Neobvezna predavanja dopoldne in nekaj ur trajajoče vaje popoldne. Vaje so kvalitetno organizirane, po obsegu presenetljivo kratke. Famulaturen v poletnem semestru so bile bolj resen del študija. Delala

sem na treh oddelkih, ampak na vseh je bilo nekako podobno, bila sem del kolektiva. Torej vsak dan 8 do 9 ur, od jutranjih sestankov, vizit in pregledov, do skupnih kosil, izobraževanj, konzilov in birokracije. Kolektivi so neverjetno prijateljski, koliko lahko kot študent sodeluješ, je pa odvisno od znanja jezika, od dela na oddelku, od mentorjev in od lastne motiviranosti.

O JEZIKU...

Osnovno znanje je vsekakor potrebno. Mentorji so sicer potrpežljivi in predavanja neobvezna, ampak če ne razumeš nič, pač ne gre. Z angleščino se ravno ne pretegnejo in izpiti (literatura tudi) so v nemščini. Humboldtov enomesečni jezikovni tečaj sicer stane 400 evrov, ampak se splača. Za začetno integracijo, če drugega ne. Drugače je pa Berlin totalno multi-kulti, vse se da urediti v angleščini, in moja nemščina je občutno napredovala šele, ko sem začela famulirati in sem bila prisiljena res 8 ur na dan govoriti nemško.

O STANOVANJU...

Nisem navdušena nad študentskimi domovi, zato sem sama iskala sobo na internetu. Postaja vedno težje in vse dražje. V praksi.... Nekaj tednov pisanja e-mailov, klicanja in ogledov, na koncu pa sem našla veliko, opremljeno sobo v res lepem stanovanju na top lokaciji za 325 evrov na mesec, stroški vključeni.

O DRUGIH STROŠKIH...

Javni prevoz je vključen v vpisnino (200 evrov na semester). Hrana v trgovinah je cenejša kot v Ljubljani, jesti zunaj je smešno poceni (in dobro), kultura in zabava je bolj dostopna. Sama sem sicer porabila precej več kot bi v Ljubljani, ker je pač izbira nenormalno dobra, ampak to je stvar posameznika. Načeloma je Berlin noro poceni za Nemčijo in zmerno poceni za slovenske razmere.

Pri Berlinu se moja objektivnost konča. Kar se mene tiče, je popolno mesto. Izbira glede hrane, kulture, glasbe sploh, zabave, parkov in drugih luštih krajev, šopinga, česarkoli pač že, je neverjetna. Poleg tega je mesto tako veliko in predvsem tako multikulturno, polno priseljencev in predvsem mladih, povečini umetnikov, da človek res lahko počne, karkoli se mu zljubi. Neverjetno sproščeno in tolerantno. Genialno.

MOJ NASVET JE...

Ne izkoristiti možnosti, ki nam jo ponuja Erasmus program, bi bilo skoraj trapasto. Če se le da, za dva semestra, ker traja dolgo, da človek novo mesto vzame za svoje in ker se po tem, ko se udomači, najboljši del še začne. O Charité kot konkretni izbiri pa... akademsko je vsekakor dobra izbira. O Berlinu sem pa tako ali tako že povedala svoje.

Petra Merčun, Univerza v Nottinghamu, Velika Britanija

V šestem letniku sem se odločila opravljati vaje iz družinske medicine v tujini. Izbrala sem Anglijo zaradi poznavanja jezika in zato lažje komunikacije s pacienti ter pozitivnih izkušenj kolegov, ki so vaje tam že opravljali.

Dogovorjeno je bilo, da z vajami začnem v začetku oktobra, toda stvari so se rahlo zakomplicirale. Kolegica s faksa (Živa Lebar), ki bi morala istočasno opravljati vaje iz družinske medicine na isti fakulteti, je odpotovala tja nekaj dni pred menoj. Ko se je zglasila na oddelku za družinsko medicino na univerzi v Nottinghamu, so ugotovili, da je prišlo do slabe komunikacije med oddelkom za mednarodne izmenjave in medicinsko fakulteto, zato naju z Živo sploh niso pričakovali takrat na vajah. Meni so to še pravočasno sporočili v Ljubljano in mi odsvetovali odhod v Nottingham, ker niso imeli mesta zame. Potem so me še isto popoldne poklicali in mi sporočili, da obstaja varianta, da začnem z vajami 3 tedne kasneje. Seveda, nisem dolgo premišljevala.

Ko sem 3 tedne kasneje res začela z vajami v Nottinghamu, je od takrat najprej vse potekalo nad pričakovanji. Na urniku sem imela 2 meseca 3x na teden vaje v ambulanti pri družinskem zdravniku. Začela sem ob devetih zjutraj in končala ob sedmih popoldne z dvournim kosilom. V Angliji imajo malce drugačno ureditev: otroci nimajo svojih pediatrov in ženske nimajo svojih izbranih ginekologov. Vse to nadomesti družinski zdravnik, kar je pomenilo razširjeno variacijo diagnoz. Nekje po enem mesecu so mi že dovolj zaupali, da sem lahko imela že sama paciente v sobi in potem le poročala zdravniku. Poleg tega, so bile vaje še dvakrat na teden na medicinski fakulteti v malih skupinah. Enkrat s profesionalnim igralcem, ki je odigral različne paciente in študentje smo se morali znajti v vlogi njihovih zdravnikov, vse skupaj je bilo posneto in potem analizirano. Enkrat na teden pa smo debatirali o različnih temah, ki se dotikajo družinske medicine.

Zelo zanimiv je bil tudi zadnji mesec pri dr. Fraksteinu, ki dela na kliniki za odvisnike od drog in alkohola v bližnjem Derbyju (pol ure stran z avtobusom). Pri njemu sem vsak dan spremljala različne zdravstvene delavce, ki se ukvarjajo z odvisniki na različnih nivojih, od predpisovanja Metadona, vodenja terapij HIV okuženih pacientov, ter dela s socialnimi delavci in v lekarni.

Za konec pa še nekaj splošnih informacij glede Nottinghama:

- Letala so najcenejša iz Trsta ali Benetk do Birmingham ali East Midlands letališča, najprej pa z avtobusom do centra Nottinghama.
- Univerza nudi ogromno ponudbo študentskih sob, katerih cene so malo višje. Jaz sem se odločila za cenejšo varianto, ki je najem privatnega stanovanja z več študenti. Najbolje je na začetku nekaj dni bivati v hostlu in si potem od tam poiskati stanovanje. Ponudb za študentska stanovanja je ogromno, najprimernejša okrožja sta Lenton in Beeston, ki se nahajata v bližini univerze. Za približno 250 funtov/teden se da dobiti že kar zgledno sobo.
- Zaradi ogromnega števila študentov v mestu je nočno življenje zelo živahno in organiziranih Erasmus druženj različnih vrst je tudi veliko.
- Univerza nudi tudi ogromno športnih aktivnosti in enodnevnih ogledov Anglije za tuje študente ob vikendih

Moja izkušnja iz izmenjave je bila, kljub slabemu začetku, čudovita in jo priporočam vsakemu.

Daša Gluvajić, Imperial College London, Velika Britanija

Opravila sem Erasmus izmenjavo v mestu London v Veliki Britaniji od aprila 2011 do konca junija 2011 na Imperial College London. Opravljala sem družinsko medicino, ki je pa tudi edini predmet, ki ga lahko v Londonu opravljamo.

Že pred odhodom v London, sem imela nekoliko težav s komuniciranjem z Erasmus koordinatorjem, saj nisem dobila e-maila ki bi potrdil, da sem bila sprejeta na Imperial College in datum začetka moje izmenjave. Zato sem se odločila, da bom poklicala

neposredno na oddelek, na katerem bom delala in sem se z njimi dogovorila glede začetka izmenjave.

Takoj ob prihodu sem se odpravila v bolnišnico, kjer so me na oddelku pričakali, že takoj sem imela »safety instructions« predavanje in kasneje sem se odpravila na Imperial College, kjer sem spoznala koordinatorja, ki je bil nekoliko nepripravljen na moj prihod, ampak sem vseeno lahko takoj uredila vse potrebne dokumente. Na žalost so se težave pojavile z uporabo moje osebne spletne strani na Imperialu, za katere nihče ni poznal vzroka in tudi ne rešitve. Težave so bile odpravljene po 10 dneh, takrat sem tudi lahko dobila osebno izkaznico Imperial Collegea. Te težave pa niso motile začetka mojega dela na oddelku.

Družinska medicina: izmenjava je raziskovalnega tipa, kar pomeni, da vse 3 mesece delaš na določenem projektu, raziskuješ in na koncu napišeš članek, ki ga lahko tudi izdajo. Jaz sem delala v Charing Cross Hospital, na Public health and Primary care Department, ki spada pod Public health school. Dodelili so mi mentorico Fiono Hamilton. Z mentorico sva imeli sestanek že takoj drugi dan po mojem prihodu, kjer sva skupaj s še eno študentko iz Nizozemske naredili delovni plan za naslednje 3 mesece. Sprva naj bi sodelovala pri analizi že predhodno zbranih podatkov, naredila statistično analizo in opisala rezultate in tako sodelovala pri veliki študiji QOFplus, ki trenutno poteka. Na žalost, obdelave podatkov ni odobrila etična komisija in da ne bi čakala na odobritev, sem se lotila malo drugačnega dela. Pisala sem pregledni članek na temo "Effectiveness of providing financial incentives to general practitioners for alcohol screening and brief interventions: literature review", kjer sem želela ugotoviti, ali se kje uporablja sistem dodatnega plačila družinskih zdravnikov za presejanje in hitro ukrepanje pri bolnikih s prekomernim pitjem alkohola. Delo je bilo predvsem vezano na računalnik, kjer sem naredila obširno preiskavo člankov (Pubmed, Medline, Embase) in iz le te izločila študije, ki so bile kvalitetne in so imele uporabne rezultate in napisala o tem pregledni članek s primerjavo rezultatov študij.

Zadnja dva meseca sem hodila enkrat do dvakrat na teden v North End Medical Center, kjer sem lahko pomagala pri delu, oziroma opazovala delo družinskih zdravnikov. Kar pomeni da sem popoldan bila z enim zdravnikom v ambulanti, lahko sem naredila kakšno injekcijo v koleno, hrbet ali podobno kot protivnetno/bolečinsko terapijo; občasno sem šivala. Zdravniki so bili vsi zelo prijazni in so se z mano res ukvarjali in si pri vsakem pacientu vzeli čas, da smo predebatirali anamnezo in naredili diferencialno diagnozo in se pogovorili o terapiji.

Proti koncu izmenjave, ko sem zaključila svoj pregledni članek, sem obdelala še skupino podatkov, iz katerih smo naredili graf in opisala rezultate. Podatki in moja obdelava bodo vključeni v študijo QOFplus, v kateri je ena od tem doplačilo za presejanje za alkohol.

Imperial College: na sami fakulteti nisem imela nič organiziranega v sklopu izmenjave, ampak kot študent Imperiala sem se lahko udeležila številnih predavanj, ki so zajemala zelo zanimive teme in ponavadi so bila izjemno zanimiva. V centralni knjižnici sem obiskovala »training course«, kjer smo se enkrat na teden po eno uro učili nekaj v zvezi z raziskovanjem. Sama sem lahko izbrala, kar mi ustreza, in tako se učila o napredni uporabi Pubmeda, o pisanju »review«, uporabi RefWorks, RSS feeds in drugih zelo uporabnih stvari, ki pridejo zelo prav, ko pišeš članke.

London: je multikulturno vlemesto. V Londonu vam ne bo nikoli dolgčas. Vse kar si nekdo zaželi, je v Londonu mogoče: od muziklov, gledališča, velikih nogometnih tekem, ameriškega nogometa, rugbyja, vrhunske in raznovrstne hrane, parkov, shoppinga, spoznavanja novih ljudi. Ker je London tako zelo veliko mesto, je druženje z drugimi Erasmus študenti omejeno, saj vsak živi na čisto drugem koncu mesta.

Nastanitev: večina Erasmus študentov rezervira sobo v hostelu za prvi teden in v Londonu išče sobo. Študentski domovi so od 130funtov/teden navzgor, boljše cene so, če si izven centra in živiš v študentskem stanovanju.

KOMENTAR: jaz imam zelo pozitivno izkušnjo iz Londona in takoj bi ponovila izmenjavo, če bi lahko. Ne priporočam izmenjave tistim, ki se odpravljajo na izmenjavo zaradi žuranja in druženja in tistim, ki jih raziskovanje in pisanje člankov ne zanima. Vsem ostalim, ki si želijo obvladati pisanja strokovne literature in ki hočejo spoznati London in so privarčevalii zadosti denarja, pa srečno pot!

Jelka Kramarič, Univerza v Lizboni, Portugalska

V študijskem letu 2010/2011 sem opravljala Erasmus študijsko izmenjavo na Univerzi v Lizboni na Portugalskem. Izmenjava je trajala od 11. oktobra 2011 do 29. junija 2011.

Kot je bilo določeno z učnim sporazumom, sem opravila 15 tednov vaj iz interne medicine, 7 tednov vaj iz družinske medicine ter 7 tednov vaj iz kirurgije. Za opravljanje izpitov na Medicinski fakulteti Univerze v Lizboni se nisem odločila zaradi precejšnje razlike v programu in vsebini predmetov, ki sem jih opravljala ter posledičnih težavah pri usklajevanju.

Ob prihodu, dne 11. oktobra 2010, sem se najprej zglasila v mednarodni pisarni (Ga. Maria Baião), kjer smo uredili vso potrebno dokumentacijo za pričetek opravljanja vaj. Začela sem z vajami iz interne medicine in sicer s 6-tedenskim kroženjem na oddelku za gastroenterologijo, nadaljnjih 5 tednov sem krožila na oddelku za kardiologijo in nato še 4 tedne na oddelku za revmatologijo v Univerzitetni bolnišnici Santa Maria. Na vseh oddelkih so me lepo sprejeli in mi pomagali pri integraciji v zdravniški »team«, v katerega sem bila nameščena. Bila sem vključena v normalno delo zdravnikov, tako na kliničnih oddelkih kot pri ambulantnem delu ter manjših rutinskih posegih. Prav tako sem bila prisotna pri tedenskih sestankih, seminarjih in razpravah o obravnavi bolnikov. Opravljala sem normalno delo tamkajšnjih študentov 6. letnika: jemanje anamnez in pregled bolnikov, pisanje sprejemov in odpustnic, jemanje venske in arterijske krvi za preiskave, delo z računalniškim sistemom bolnišnice, sodelovanje pri predpisovanju terapije in odločanju o poteku zdravljenja bolnikov. V času kroženja na interni medicini sem spoznala veliko pestre in raznolike patologije in na splošno sem izredno zadovoljna s prijaznostjo in angažiranostjo vseh mentorjev ter ostalih zdravnikov, bolniških sester ter študentov s katerimi sem sodelovala v tem času.

Naslednji sklop vaj, katerega sem opravljala v Lizboni, je bila družinska medicina. Dodelili so me v zdravstveni dom Massama, ki se nahaja nekoliko izven Lizbone, tako sem morala vsako jutro hoditi na vaje z vlakom, kar je nekoliko povišalo moje finančne izdatke, vendar so mi v mednarodni pisarni lepo razložili, da so zdravstveni domovi po mestu že prepolni študentov. Opravljati vaje izven vsega mestnega vrveža pa je imelo tudi svoje prednosti, predvsem umirjeno delovno okolje. Moj mentor je bil izredno prijazen. Večino časa sem preživela v ambulanti z njim ali s specializantko. Ob vsakem bolniku mi je zdravnik razložil njegovo patologijo in me seznanil z njegovo družinsko anamnezo. V družinski ambulanti enkrat na teden opravljajo tudi ginekološke preglede ter sistematske preglede otrok, tako da sem bila prisotna tudi pri tem delu. Poleg tega sem se tudi bolje seznanila z zdravstvenim sistemom na Portugalskem in bila enkrat tedensko prisotna na strokovnih seminarjih s področja družinske medicine.

Zadnji sklop vaj, ki sem ga opravljala, je bila kirurgija. Dodeljena sem bila na oddelek splošne kirurgije. Običajno smo si med študenti vsak dan zjutraj razdelili bolnike, sledilo je jemanje anamneze, pregled, jemanje krvi, kontrola ran ter izvajanje prevezov, asistiranje pri manjših posegih. Vsako jutro sem sodelovala na viziti s predstavitvijo bolnikov in razpravi o nadaljnjih terapevtskih postopkih. Nekajkrat sem bila prisotna tudi v operacijskem bloku pri laparoskopijah, laparotomijah in številnih operacijah apendicitisa in hernij. Nekaj popoldnevov in eno nočno izmeno sem preživela tudi na urgenci v mali operacijski, kjer sem se naučila šivanja in obravnave manjših ran, abscesov in podobno.

Namestitev sem imela urejeno v študentskem domu Egas Moniz v bližini fakultete za katerega sem plačevala mesečno 125€. Študentski dom je zelo lepo urejen, sobe so večinoma dvo- ali troposteljne. Zagotovljeno je tedensko čiščenje sobe in sveža posteljnina ter brisače. Poleg tega je socialno življenje v domu zelo pestro in ponuja veliko aktivnosti.

Že pred odhodom na izmenjavo sem se približno 7 mesecev učila portugalsščino, tako da so vse vaje potekale v portugalsščini. Poleg tega, da je znanje jezika neizmerno pomembno za opravljanje kliničnih vaj, pri katerih je potrebno sporazumevanje z bolniki, je tudi ključni faktor za dobro integracijo v okolje in zdravstveni »team«. V prvih tednih sem sicer imela nekaj težav s sporazumevanjem, vendar sem zelo zadovoljna z nadaljnim napredovanjem mojega znanja portugalsščine.

V zadnjem tednu sem pridobila vse potrjene dokumente. Ob zaključku lahko rečem, da sem z izmenjavo izredno zadovoljna, tako na akademskem kot na osebnem področju.

Ana Dovč, Univerza v Gentu, Belgija

Sama sem imela priložnost in privilegij preživeti eno leto v Belgiji; natančneje v eni izmed nizozemsko govorečih pokrajin Vzhodna Flandrija. Gent (angl. *Ghent*, fr. *Gand*) je srednjeveško mesto, ki nudi dom Univerzi v Gentu. Samo mesto ima 240 tisoč prebivalcev, od tega jih je (odvisno koga vprašaš) petina do tretjina študentov. To sicer ni tako očitno na sprehodu skozi staro mestno jedro, ki je bolj ali manj polno turistov, sploh ker v zadnjih letih Gent pridobiva sloves bolj avtentične različice Brugesa v sosednji provinci. Na vsakem koraku se lahko spotakneš ob kakšno znamenitost ali simpatično kavarno, lahko pa si kupiš

vafelj in ga poješ na mestni plaži na *Graslei*, vendar pozor: ob prvem znaku lepega vremena se ta popolnoma zabaše s sonca-željnimi domačini.

Svoj pravi značaj Gent pokaže šele ob večernih urah, predvsem v četrtek in predvsem na ulici *Overpoort*, kjer je menda (če je verjeti domačinom) največja gostota barov na kvadratni kilometer v Evropi. Izkušnje kažejo, da je belgijsko pivo odlično, vendar gentski študenti z znamenitim akademskim zanosom to raje večkrat preverijo, nato pa izsledke svojih raziskav predebatirajo čez ocvrt krompirček in Bicky v bližnjem *frituur*-ju. Na tej ulici se nahajata tudi dva študentska domova in dve izmed študentskih menz, v bližini pa večina fakultet in sedež univerze, tako da se lahko po pravici kliče študentsko srce mesta.

Študij medicine na Fakulteti za medicino in medicinske vede (angl. *Faculty of Health and Health Sciences*, niz. *Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen*) je organiziran znatno drugače kot v Ljubljani in klinične vaje predstavljajo pomemben delež le v šestem letniku - ali na Univerzitetni bolnišnici v Gentu (ki se sicer nahaja 20 minut s kolesom izven centra), v enih izmed drugih univerzitetnih bolnišnic (v Leuvenu, Bruslju ali Antwerpnu), ali pa v eni izmed manjših okoliških bolnišnic. Zdi se mi, da je veliko lažje in bolj smiselno opravljati v Gentu samo trimesečno izmenjavo ali prakso kliničnih vaj (torej predmete iz njihovega šestega letnika), med drugih tudi zato, ker je organizacija Erasmus izmenjave v nižjih letnikih bolj pomankljiva.

Erasmus študenti imajo veliko prednost; vsaj zame so bile vaje izjemno prilagodljive. Po drugi strani pa je večkrat problematično, da si na oddelku ne znajo prav dobro predstavljati, kaj pravzaprav naj bi bila funkcija in namen Erasmus študenta v njihovem okolju, zato je bilo to, kar sem na koncu videla in naredila odvisno predvsem od moje iznajdljivosti in navdušenja. Običajno sem zasledovala zdravnika, ki mi je bil dodeljen (oz. sem si ga izbrala) za mentorja tisti dan; največkrat sem na polikliniki spremljala konzultacije (v nizozemščini, pogosto v francoščini in včasih v angleščini), včasih pa bila na bolnišničnem oddelku ali v operacijskem bloku.

Večina zdravnikov je bila brez zadržkov pripravljenih učiti me v angleščini, sama sem si pa morala izboriti možnost, da naredim tudi pregled ali kaj dodatno vprašam (dobila sem vtis, da ima povprečni gentski študent medicine v kliničnem centru bolj pasivno vlogo). Tudi sicer je bilo mogoče marsikaj videti in narediti, vendar je pri tem nujno imeti v mislih, da bo

osebje v bolnišnici in na fakulteti le redko samo od sebe kaj ponudilo, vendar se da z diplomatsko vztrajnostjo mnogo doseči.

Velika prednost je tudi *SkillsLab*, kjer lahko študentje vadijo svoje klinične veščine na fantomih (mdr. venopunkcija, kateterizacija in kirurško šivanje) in kjer sem se tudi sama prvič soočila s šivalnikom. Temna stran moje izmenjave so bila predavanja, kjer (vsaj v začetku leta) nisem prav dosti razumela, ob koncu predavanj pa nisem opravljala izpitov (ker so bili v nizozemščini in je bilo problematično že dobiti dovoljenje za imeti slovar pri sebi). K sreči sem se uspela zmeniti za ustni izpit med kliničnimi vajami, vendar se mi to ne zdi docela zadovoljiva rešitev.

Po končani izmenjavi imam občutek, da sem se v enem letu veliko naučila, vendar je bila to prevečkrat bolj posledica moje lastne zagretosti, kot pedagoškega talenta zaposlenih. Predvsem imam slabe izkušnje iz oddelka za ginekologijo in porodništvo (v mednarodni pisarni so mi povedali, da je to kar pravilo), zato predlagam, da se temu oddelku raje izogneš. Verjetno bi se še več naučila, če bi znala boljše nizozemsko: čeravno vsi, ali skoraj vsi, v Gentu govorijo angleško, je to manj koristno, ko pa se med seboj (v bolnišnici, na fakulteti) vedno pogovarjajo v nizozemščini (ali občasno v francoščini). Poleg tega je znanje nizozemščine tudi pomoč pri vzpostavljanju stikov z Belgijci, ki so sicer vedno prijazni in ustrežljivi, vendar precej zaprti in odporni na vzpostavljanje novih prijateljstev.

Če vzamem v zakup še mednarodno pisarno medicinske fakultete (ne dovolj in ne vedno pripravljena pomagati) in vpletenost društva študentov medicine v sprejem Erasmus študentov (preteklo leto precej borna, vendar se z vodstvom že pogovarjamo o spremembah), je moje burno razmerje z medicinsko fakulteto pustilo bolj mešane občutke. Tega pa nikakor ne morem reči za ostale ustanove in organizacije, sodelujoče v Erasmus programu. Mednarodna pisarna na univerzi je organizirala *Welcome Days* in bila redno v stiku z Erasmus študenti preko e-novic in *Facebook*-a (!), ESN je poskrbela za naše *buddy*-je, organizirala izlete in zabave, še občina je plačala polovico našega EILC jezikovnega tečaja (ki je bil zato brezplačen). Ta je bil ne samo kakovosten uvod v učenje nizozemščine, ampak tudi dragocena priložnost za spoznavanje drugih Erasmus študentov (toplo priporočam).

Tudi sicer je mesto Gent izredno študentom prijazno: glavno prevozno sredstvo je kolo, ne glede na vreme (ki je v vsakem primeru bolj mokro), javni prevoz ni pretirano razkošen, je pa zato poceni (0,90 € za eno vožnjo s tramvajem ali avtobusom), med svojimi storitvami pa

ponujajo tudi Kot@Gent ("Sobica v Gentu"), kjer so mi pomagali najti sobo na začetku leta (veliko boljša možnost, se mi zdi, kot bivanje v študentskem domu – sploh, ker se moraš za le-tega prijaviti že pol leta vnaprej, ker so sicer že zasedeni). Navdušena sem tudi nad "rumenimi kolesi" (niz. *Student en Mobiliteit*), ki se jih lahko sposodi za obdobje od treh do 12 mesecev za ugodno ceno. Študentske menze se nahajajo na vseh ključnih lokacijah, ponujajo pa v redu kosila za 3-4 evre; menza v bolnici je malo dražja.

Življenje v Belgiji je na splošno bolj denarnici neprijazno kot v Sloveniji: najemnine so višje (okrog 300 € za zasebno sobo - 285 € v študentskem domu, od 400 € naprej za enosobno stanovanje), cene v trgovinah so sicer primerljive, vendar so restavracije precej dražje (sploh, če si navajen na študentsko prehrano na bone); kava v povprečju stane 2,5 € in ni navdušujoče dobra. Vlakov je z GoPass do katerekoli destinacije le pet evrov, kar je odlično za odkrivanje Belgije, vendar bi bilo škoda ne narediti iz Belgije še kakšnega popotovanja v sosednje države. Ocenjujem, da bi za razumno udobno življenje porabil mesečno 600 €, kar ne upošteva začetnih stroškov z nastanitvijo, morebitnim kupovanjem učbenikov in morebitnimi izleti v bližnje mikavne kraje.

Kaj torej odgovorim, če me kdo pobara po moji izmenjavi? Veliko sem se naučila, čeprav ne vedno medicine; verjetno bom morala zato malo podaljšati študij, vendar mi nikakor ni žal in bi še vedno šla še enkrat; zlasti pa je bilo to leto pomembno za pridobivanje nove perspektive, za boljše razumevanje (jezikovno ali drugače) mojih belgijskih kolegov, za tkanje novih prijateljstev s celega sveta, odpiranje oči in glave ter odkrivanje, da je svet večji, kot ga lahko v enem življenju raziščeš, ampak vseeno dovolj majhen, da to lahko pogumno poskusiš.

Andrej Pangerc, Prva Medicinska fakulteta Karlove univerze v Pragi, Češka

PAPIROLOGIJA IN ŠE ENKRAT PAPIROLOGIJA ?!

Ena in nemara edina preglavica skupna vsem ERSMUS študentom je verjetno gora birokracije, ki se vleče kot jara kača in stalno kljuva neke na robu zavesti.

Pozor!

Ne pozabi med letom izpolnjevati rubrike B Listine študenta na programu Erasmus MF Univerze v Ljubljani. Iz osebnih izkušenj lahko povem, da je zbiranje podpisov na koncu izmenjave precej zoprna izkušnja (ne, zgolj podpis v indeks in transcript of records nista dovolj).

PRIPRAVA ŠTUDIJSKEGA NAČRTA IN IZVEDBA VAJ

Študijski program se na Prvi Medicinski Fakulteti Karlove Univerze v Pragi v višjih letnikih nekoliko razlikuje od starega študijskega režima naše MF. Tako sem si moral študijski program sestaviti iz predmetov, ki se zvrstijo od 4. pa do 6. letnika. S pomočjo tamkajšnje ERASMUS referentke in splošne svetnice Jane Netoličke mi je to uspelo. Kljub vsemu pa moj program ni v celoti zadovoljil potreb kateder za interno medicino, kirurgijo in družinsko medicino, kar pomeni da mi nekaj tednov vaj v absolventu ne pobegne.

Vaje potekajo v angleščini, poznavanje (vsaj) osnov češkega jezika pa zadeve predvsem, ko pride do komunikacije s pacienti, precej olajša. Erasmus študenti so na vajah bodisi obravnavani kot samostojna enota ali pa priključeni »angleški paraleli,« torej skupini študentov iz Velike Britanije, Egipta, Irana, Indonezije, Amerike, Nemčije in drugih, ki za študij v angleščini plačajo 14.000evrov/leto.

Še nekaj priporočil v zvezi z urnikom:

Predmet kardiologija, ki je sicer odlično pripravljen in organiziran, poteka v popoldanskem času in je precej zahteven. Združevanje s predmetom kot je kirurgija v dopoldanskem je zaradi preobremenjenosti po osebni izkušnji nepriporočljivo in skoraj nemogoče.

V okviru Prve Medicinske Fakultete sta med šolskim letom organizirana tudi predmeta češčina za tujce ena in dve. Če se nameravate poleti udeležiti pripravljalnega jezikovnega tečaja na teh predmetih, poleg travmiranja, nimate več kaj početi. Kot klen in ponosen predstavnik slovanskega naroda imate pri učenju češčine ogromno prednost, še posebej če govorite tudi srbsko in/ali hrvaško. Tečaj pa je narejen tako, da mu lahko sledijo popolni začetniki, tudi taki, ki ne razumejo konceptov sklanjanja in spreganja.

LAJF

Praga je prava svetovljanska multikulturalna metropola, kjer se najde nekaj za vsak okus. Odzvanjanje stoletnih zvonov pa se meša z zvokom vetra, ki se lomi ob mogočne stolpnice. Do Prage je (vsaj za enkrat še) moč priti z letom iz Brnika. Cena karte je precej zasoljena,

zato sem se sam raje posluževal železnic. Enosmerna specialna vozovnica iz Ljubljane do Prage vas bo stala 39 evrov. Vožnja s prestopi pa traja 11 urn in pol.

Ko sem že na temi transporta naj povem še, da je javni potniški promet v Pragi s svojo široko mrežo metrojev, tramvajev in avtobusov izredno učinkovit. Nekoliko razočarani bodo le ljubitelji vožnje s kolesom, saj mesto zaradi pomakanja kolesarskih stez, dejstva, da je velik del cest narejen iz tlakovcev in dejstva da se med njimi vijejo tračnice za tramvaj za kolesarje zelo neprijazno. Kljub temu pa je v mestu še veliko možnosti za rekreacijo. Poleg številnih športnih dvoran je mesto prepredeno tudi z čudovitimi in lepo vzdrževanimi, ogromnimi parki kot sta Petřín in Stromovka. Ti so več kot primerni za rolanje, nogomet ali druge zunanje športne aktivnosti.

Tudi iz stališča kulture ima mesto ogromno ponuditi. Operne predstave v narodnem gledališču (Narodni divdlo) si lahko kot študent ogledate že za ceno dveh evrov. Številne razstave, galerije in muzeji in koncerti, tako klasične kot sodobne glasbe, pa so še dodatna hrana za dušo.

Kar se tiče nočnega življenja, ki je v Pragi še posebej pestro, pa se je bolj kot z mano posvetovati kar s turističnim vodičem. Opozoril bi morda le na Klub K4, popularno zbirališče čeških študentov, na Celetní ulici 20 v strogem centru starega mesta.

SPLOŠNA PRAKTIČNA PRIPOROČILA

Zdravstveno zavarovanje

Potem, ko si doma pridobite Evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja priporočam, da si izdelate še brezplačno češko kartico zdravstvenega zavarovanja. Z njo se boste izognili birokratskim in finančnim nevšečnostim, ki nastanejo kot posledica plačevanja za storitev in povračila stroškov za zdravljenje v tujini. Če boste imeli kartico, bo izvajalec stroške za zdravstvene usluge računal češki zavarovalci ta pa jih bo terjala pri našem zavodu in vam na to ne bo treba niti pomisliti. Postopek izdelave je zelo enostaven, pridete tja, rečete kaj želite, pokažete evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja in to je to. Več informacij je na voljo na spletnem naslovu: <http://www.vzp.cz/> Ena izmed poslovalnic kjer si lahko izdelate to brezplačno kartico, se nahaja na koncu metro linije A, na naslovu Vítězné náměstí 9. Zdi se mi da se v tretjem nadstropju.

Splošni zdravnik

Priporočam Doc.MUDr. Bohumila Seiferta Ph.D, predstojnika katedre za družinsko medicino. V njegovi ordinaciji vsi zdravniki govorijo tekoče angleško in z nasmehom vam bodo pomagali. Link: www.ordinace-karlin.cz Za vsak obisk pri splošnem zdravniku je potrebno plačati t.i. regulatorni prispevek 30KČ (1.3 evra) ki ga zdravstveno zavarovanje ne pokriva. Ob potrebi lahko tudi brez napotnice obiščete specialista, za tak obisk regulatorni prispevek znaša 90KČ.

Knjižnica

Centralna medicinska knjižnica, premore lepo čitalnico in kar pester kupček češke in tuje medicinske literature. Najdete jo na naslovu U Nemocnice 4.

DODATNE INFORMACIJE

Nekaj dodatnih informacij o jezikovnem tečaju in nastanitvi lahko razberete v mojem prvem ERASMUS poročilu (ki ga morate tudi vi oddati mesec dni po začetku izmenjave). Dosegljiv pa sem tudi na elektronskem naslovu andrej.pangerc@gmail.com, nič se bat z veseljem pomagam.

Želim vam uspešen študij in nepozabno leto!